

WIELKIE SPOTKANIE NIEWIDOMYCH, SŁABOWIDZĄCYCH I ICH BLISKICH

ŚWIAT DOTYKU, DŹWIĘKU
I MAGNIGRAFIKI

WIELKIE SPOTKANIE
NIEWIDOMYCH, SŁABOWIDZĄCYCH
I ICH BLISKICH

Virtual Warsaw

miasto przyjazne dla niewidomych

w ramach XVI edycji

KONFERENCJI REHA FOR THE BLIND IN POLAND

Warszawa 2018

WIELKIE SPOTKANIE NIEWIDOMYCH, SŁABOWIDZĄCYCH I ICH BLISKICH

ŚWIAT DOTYKU, DŹWIĘKU I MAGNIGRAFIKI

Virtual Warsaw – miasto przyjazne dla niewidomych

**w ramach XVI edycji
KONFERENCJI REHA FOR THE BLIND IN POLAND**

13 – 15 października 2018 r.

Centrum Nauki Kopernik w Warszawie

Patronat Honorowy

Małżonki Prezydenta Agaty Kornhauser–Dudy

FUNDACJA SZANSA DLA NIEWIDOMYCH

BIULETYN POKONFERENCYJNY

Pod redakcją Marka Kalbarczyka

Warszawa, październik 2018 r.

Organizator:

Współorganizatorzy:

Projekt „Virtual Warsaw – miasto przyjazne dla niewidomych w ramach REHA FOR THE BLIND IN POLAND” jest współfinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, miasta stołecznego Warszawy, Marszałka Województwa Mazowieckiego, Fundacji Bloomberg Philanthropies oraz środków własnych Fundacji Szansa dla Niewidomych.

Patronat medialny:

Komitet Honorowy Konferencji

Krzysztof Michałkiewicz – Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Adam Struzik – Marszałek Województwa Mazowieckiego

Małgorzata Wypych – Poseł RP, Przewodnicząca Zespołu Parlamentarnego ds. Osób z Niepełnosprawnościami Narządu Wzroku

Władysław Gołąb – Honorowy Prezes Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach

Paweł Kacprzyk – Prezes Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach

Tomasz Pactwa – Dyrektor Biura Pomocy i Projektów Społecznych Miasta Stołecznego Warszawy

Ks. prof. zw. dr hab. Stanisław Dziekoński – Rektor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Prof. zw. dr hab. Marcin Pałys – Rektor Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. zw. dr hab. inż. Tadeusz Słomka – Rektor Akademii Górniczo-Hutniczej

Prof. zw. dr hab. Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz – Rada Patronacka Fundacji Szansa dla Niewidomych, Wydział Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Prof. zw. dr hab. Marzenna Zaorska – Przewodnicząca Zespołu Pedagogiki Specjalnej PAN

Dr arch. inż. Maciej Kłopotowski – Rada Patronacka Fundacji Szansa dla Niewidomych, Katedra Konstrukcji Budowlanych i Architektury Politechniki Białostockiej

Artur Pozorek – Dyrektor Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej

Anna Tomaszewska – Dyrektor Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Łodzi

Elżbieta Bednarek – Przewodnicząca Rady Fundatorów Fundacji Szansa dla Niewidomych

Renata Wardecka – Członek Rady Fundatorów Fundacji Szansa dla Niewidomych

Jacek Kwapisz – Członek Rady Patronackiej Fundacji Szansa dla Niewidomych

Igor Busłowicz – Członek Rady Patronackiej Fundacji Szansa dla Niewidomych

Komitet Organizacyjny Konferencji

Marek Kalbarczyk – Przewodniczący Komitetu – Prezes Fundacji Szansa dla Niewidomych

Janusz Mirowski – Członek Rady Patronackiej Fundacji Szansa dla Niewidomych

Justyna Maleska – Fundacja Szansa dla Niewidomych

Maja Sekuła – Fundacja Szansa dla Niewidomych

Idea Wielkiego Spotkania Niewidomych, Słabowidzących i Ich Bliskich

Spotkanie, które od kilku lat nazywamy wielkim, jest realizowane przy okazji Międzynarodowej Konferencji REHA FOR THE BLIND IN POLAND. Pierwsza jej edycja miała miejsce w roku 1999, a asumptem do jej zorganizowania był ogromny pożytek, jaki przynosi nam technologia IT oraz związane z nią nowoczesne formy niwelowania skutków niepełnosprawności wzroku. Komputeryzacja w tym przypadku to nie tylko przekazanie niewidomym i słabowidzącym urządzeń komputerowych, ale także wszystko, co się z tym wiąże: dostęp do informacji, zrównanie życiowych szans, możliwość nowoczesnego kształcenia i zatrudnienia. W roku 1999 przypadła dziesiąta rocznica zainicjowania procesu komputeryzacji z wykorzystaniem syntezy mowy, a następnie brajlowskich urządzeń peryferyjnych.

Na pierwszą edycję Konferencji REHA przybyło około 600 osób, a na towarzyszącą jej wystawę zgłosiło się 8 wystawców. Wtedy wydawało się to bardzo dużo, ale postanowiliśmy rozwijać tę inicjatywę i organizować następne jej edycje. Nie sądziliśmy jednak, że po kilku latach na kolejne edycje przybędzie w ciągu dwóch konferencyjnych dni 2500 gości. Gdy tak się stało, konferencję i mnóstwo towarzyszących jej wydarzeń określiliśmy wspólnym mianem „Wielkiego spotkania niewidomych, słabowidzących i ich bliskich”. Określenie to najpierw wydawało się przesadne, jednak gdy również zaproszeni przez nas goście z zagranicy właśnie tak je nazwali, przestaliśmy mieć wątpliwości.

Przyjeżdża do nas wielu przedstawicieli podobnych środowisk z całego świata. Jak się nie cieszyć, gdy mamy możliwość ściskania dłoni niewidomych z Kenii, Kanady, Japonii, księcia z Arabii Saudyjskiej, przyjaciół z Izraela, nie mówiąc o niewidomych z USA czy całej Europy. Przekazali wiadomość, że nigdzie indziej nie organizuje się takich dużych i wielowątkowych spotkań. Odbywają się konferencje i wystawy, nawet istotnie większe, ale u nas jest wiele wydarzeń w jednym czasie i miejscu.

W ten sposób zachęcono nas do wzmocnienia traktowania REHA jako okazji do spotkania jak największej liczby osób. Zapraszamy więc gości z całego kraju, rozmaitych lokalnych społeczności, miast i wsi, szkół specjalnych i masowych, uczelni, specjalnych zakładów pracy i z otwartego rynku, różnych niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Aby znaleźć u nas coś dla siebie interesującego, rozbudowaliśmy program konferencji do rozmiarów wcześniej nieprzewidywanych.

REHA to teraz zarówno sesja merytoryczna z referatami i panelami dyskusyjnymi, wystawą, na której mogą zaprezentować swoją działalność producenci, sprzedawcy, organizacje i różne instytucje, jak i zawody i pokazy sportowe, konkursy wiedzy, atrakcje

kulturalne itd. REHA jest transmitowana w Internecie w trzech językach: polskim, angielskim i rosyjskim, bo zasługuje na promocję za granicą oraz zależy nam na pokazaniu świata, ile dobrego dzieje się w Polsce. Pragniemy zaprezentować nasze środowisko i kraj w jak najlepszym świetle. W naszej opinii wszystko, co polskie, jest wspaniałe – warto, by mogli tego doświadczyć inni.

Zainicjowaliśmy spotkania międzynarodowe pod hasłem Wschód – Zachód. Skoro żyjemy na granicy dwóch światów – technologicznego, w którym jest tworzone i stosowane oprzyrządowanie niwelujące skutki niepełnosprawności wzroku i emocjonalnego, w którym brakuje środków na wyposażenie, a niewidomi żyją innymi wartościami, jeśli w ogóle można zastosować tego rodzaju uproszczenia, będąc jedną „połową” w świecie Zachodu, a drugą Wschodu, postanowiliśmy ułatwić kontakt tych dwóch światów. Nie jesteśmy w tym zamyśle jedyni, ale realizujemy to w charakterystyczny dla siebie sposób. Nabiera to wartości w roku setnej rocznicy odzyskania przez Polaków niepodległości.

Sto lat temu powróciliśmy na mapę Europy, skąd 123 lata wcześniej zniknęliśmy. W wiekach XVI i XVII byliśmy europejskim mocarstwem. To nie przypadek, gdy dawaliśmy sobie radę z najeźdźcami. Podczas szwedzkiego potopu zaatakowało nas kilku sąsiadów, a mimo to udało się nam obronić. Niestety, w wieku XVIII szło nam o wiele gorzej. Razem z suwerennością utraciliśmy także znaczną część naszej kultury, stylu, charakteru. Na szczęście nie do końca, dzięki czemu w II Rzeczypospolitej odbudowaliśmy to – tak, nie tylko niepodległość, gospodarkę kraju, naród, ale także w dużym stopniu nasz charakter. W setną rocznicę odzyskania niepodległości mamy powody nie tylko cieszyć się wolnością, ale także myśleć o tym, kim jesteśmy i na co nas stać.

W tym kontekście, jako Fundacja razem z innymi organizatorami Konferencji na czele z Towarzystwem Opieki nad Ociemniałymi w Laskach, dokładamy naszą cegiełkę w tworzeniu nowego dzieła, kraju nawiązującego do dawnych, dobrych czasów i rozwijającego nowoczesne idee – państwo, społeczeństwo, wspólnota, dobro ogólne, równość, otwartość, przyjaźń i współpraca. Taka też jest nasza Konferencja.

Fundacja Szansa dla Niewidomych to zatem organizacja nowego typu, w której tradycja miesza się z nowoczesnością, charakter rodzinny z otwartością dla każdego bez względu na różnice między nami, prywatny sponsoring z pozyskiwaniem środków publicznych przeznaczonych na naszą działalność. W związku z tak dużą popularnością naszej konferencji, która do roku 2016 odbywała się jedynie w Warszawie, od roku 2017 jesteśmy obecni w innych miastach. Tegoroczna konferencja to spotkania merytoryczne i integracyjne we wszystkich stolicach województw. Centralne spotkanie jest finałem spotkań regionalnych. Na każde z nich przybywa kilkadziesiąt osób (na konferencje merytoryczne) oraz kilkaset na pikniki integracyjne. Ich finałem jest spotkanie w stolicy, które w tym roku odbyło się głównie w Centrum Nauki Kopernik. Jednak nie tylko tam!

Regionalne spotkania niewidomych w ramach Konferencji REHA

Skoro tysiące osób chce uczestniczyć w Konferencji, a wielu spośród nich nie jest w stanie dotrzeć do stolicy, Fundacja postanowiła organizować spotkania regionalne. Odbłyły się one w całym kraju, we wszystkich stolicach 16 polskich regionów. W Warszawie możemy przyjąć około tysiąca gości przyjezdnych oraz około 3 tysięcy gości przybywających na wystawę, pozostali mogli skorzystać z możliwości spotkania w swoich miastach.

Regionalne spotkania są organizowane na podobieństwo konferencji centralnej i składają się z dwóch ważnych elementów:

- sesji merytorycznej, w której bierze udział od około 60 do 100 uczestników
- pikniku integracyjnego będącego okazją spotkania naszego środowiska i mieszkańców miast, na które przybywa co najmniej kilkaset osób.

Podczas sesji merytorycznej są tam wygłaszane referaty, a następnie odbywa się dyskusja i koncert. Towarzyszy jej wystawa technologiczna prezentująca rozwiązania zgłoszone Fundacji przez wystawców REHA. Wystawa organizowana podczas pikniku odbywa się w otwartej przestrzeni miejskiej, w centralnych miejscach miast, na przykład w sąsiedztwie ratuszy, głównych placów lub najstawniejszych, tamtejszych zabytków. Odbywają się konkursy, w których uczestnicy nie korzystają ze wzroku, lecz sprawdzają sprawność słuchu i dotyku.

„My nie widzimy nic, a Wy – czy widzicie nas?”

Nasza manifestacja pod hasłem: „My nie widzimy nic, a Wy – czy widzicie nas?” odbyła się zapewne w miejscu najlepszym dla tego rodzaju spotkań – pod Sejmem. Wymaga ona oddzielnego omówienia. Czy wiąże się z jakąś formą drapieżnego protestu? Czy mamy powody do buntu przeciw władzy i warunkom życia w Polsce? Otóż nie. Niewidomi i słabowidzący – i owszem – mają na co narzekać i otwarcie to czynią, jednak warunki, w jakich żyjemy, są znacząco lepsze niż kiedykolwiek. Nie można więc protestować w czasie, gdy władze proponują nowe rozwiązania, mające na celu poprawę życia osób niepełnosprawnych. Mowa m.in. o programie Dostępność Plus. To niebywała szansa na lepsze jutro dla nas. O co więc nam chodzi? Naszym celem jest pokazanie się nie tylko

władzom, ale przede wszystkim społeczeństwu, które tak mało o nas wie. Gdy o niepełnosprawności wzroku niewiele wie pracowniczka urzędu w małym powiatowym mieście, na nic się zdadzą nawet najlepsze programy. A więc walczymy o:

- opiekę nad małymi dziećmi, które utraciły możliwość widzenia oraz nad ich rodzicami, którzy są zaskoczeni ich niepełnosprawnością,
- edukację z prawdziwego zdarzenia, w której odejdziemy od nowoczesnych haseł nie wypełnionych treścią i uzdrowimy zarówno szkolnictwo specjalne, jak i dofinansujemy edukację włączającą,
- dostęp do uczelni i jak najlepsze wykształcenie,
- oprzyrządowanie niwelujące skutki niepełnosprawności wzroku,
- wzmocnienie organizacji OPP, które działają na rzecz naszego środowiska,
- ułatwienie wdrożeń innowacyjnych rozwiązań, by powstawały w Polsce, a nie jedynie za granicą,
- dostęp do informacji: książek, podręczników, prasy, wiedzy, Internetu, stron internetowych itd.,
- obecność w mediach, które powinny przedstawiać odbiorcom na czym polega niepełnosprawność wzroku,
- obiekty użyteczności publicznej dostępne dla wszystkich,
- stosowanie zasad projektowania uniwersalnego itd.

Mamy nadzieję, że nasza manifestacja skłoni do refleksji, że najwięcej empatii wymagają najsłabsi oraz że tak łatwo można tego dokonać.

Listę postulatów zgłoszonych przez uczestników tej manifestacji zamieszczamy poniżej.

Głos kilkuset niewidomych zgromadzonych pod Sejmem 15 października zabrzmiał w tym roku wyjątkowo dobitnie. W ramach wydarzenia „Virtual Warsaw – miasto przyjazne dla niewidomych w ramach REHA FOR THE BLIND IN POLAND” niewidomi i niedowidzący wspólnie postanowili zabrać głos na temat nurtujących ich problemów i przedstawić je władzy oraz mediom.

Data manifestacji była nieprzypadkowa, bowiem w ten dzień obchodzimy Międzynarodowy Dzień Białej Laski. To wielkie święto niewidomych i słabowidzących z całego świata. Celem obchodów jest przedstawienie opinii publicznej, mediom i władzom problemów,

z jakimi borykają się na co dzień osoby niepełnosprawne ze względu na wzrok. Celem święta jest również podniesienie postulatów środowiska, przypomnienie, że niewidomi istnieją i mają prawo żyć tak, jak inni ludzie.

Nie ma lepszej okazji do wyrażenia solidarnie swoich potrzeb i oczekiwań.

Zgromadzeni manifestanci sformułowali szereg postulatów z różnych dziedzin życia, głównie w sprawach dotyczących aktywności zawodowej, wsparcia socjalnego i ubezpieczeń społecznych, szeroko pojętej dostępności otoczenia, zdrowia i rehabilitacji.

Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnością jest ciągle zjawiskiem o niskim natężeniu. Tymczasem niepełnosprawni mogą i chcą pracować. Możliwość podjęcia pracy zarobkowej to dla osoby niewidomej okazja do integracji społecznej, pełnego uczestniczenia w życiu i podniesienia stopy życiowej na poziom gwarantujący godziwe utrzymanie.

Główne postulaty dotyczące aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami dotyczyły:

- promowania zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy,
- uproszczenia procedury i zwiększenia wysokości dofinansowania do stanowisk pracy osoby niepełnosprawnej,
- podniesienie wynagrodzeń osób z niepełnosprawnościami (równa płaca za równą pracę),
- transparentność systemu dofinansowań do wynagrodzeń pracowników, likwidacja istniejących nadużyć.

Oczywiście nie wszyscy niepełnosprawni pracują. Stan zdrowia niektórych osób nie pozwala im na podjęcie jakiegokolwiek zatrudnienia. Są to osoby wymagające opieki i asysty najbliższych, często pozostające na rentach z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Osoby takie postulują o większe wsparcie socjalne, pozwalające na wyrównanie zwiększonych kosztów życia.

Postulaty dotyczące wsparcia socjalnego, które zostały wymienione na manifestacji, to między innymi:

- większe wsparcie finansowe dla opiekunów osób niepełnosprawnych (spokrewnionych i niespokrewnionych),
- dofinansowanie profesjonalnych asystentów osób niepełnosprawnych, zwrot kosztów wynagrodzenia takiej osoby,
- nieopodatkowanie rent i emerytur,

- wprowadzenie waloryzacji rent i emerytur w postaci kwotowej, a nie procentowej.

Zainteresowanie zgromadzonych niewidomych i niedowidzących uczestników manifestacji skupiło się również wokół zagadnień dotyczących rehabilitacji i zdrowia. Postulowano m.in. o:

- większe dofinansowanie do rehabilitacji,
- zwrot kosztów pobytu opiekuna osoby niepełnosprawnej przebywającego z nią np. w sanatorium,
- uproszczenie systemu dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego na NFZ, m.in. białych lasek, lup optycznych.

Manifestanci zwrócili również uwagę na aspekt szeroko pojętej dostępności, rozumianej jako dostępność architektoniczna oraz dostęp do dóbr kultury, zasobów Internetu, wszelkiej informacji adresowanej do wszystkich obywateli, a zatem i do niewidomych. W dobie programu Dostępność Plus, te postulaty szczególnie zasługują na wymienienie:

- nowelizacja przepisów ustawy o prawie budowlanym,
- jednolite standardy dostępności architektonicznej w każdym mieście,
- edukacja w zakresie projektowania uniwersalnego,
- pełna dostępność stron internetowych, zgodnie ze standardem WCAG,
- dofinansowanie dla wszystkich potrzebujących do zakupu nowoczesnych technologii pozwalających na niwelowanie skutków braku wzroku.

Zgromadzeni niewidomi postulowali również o zapewnienie swoistego parytetu przedstawicielskiego. Zdaniem manifestantów konieczne jest zapewnienie reprezentacji we władzy (zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym) przedstawicieli środowiska z niepełnosprawnościami. Jest to jedyna możliwość, aby interesy niewidomych i niedowidzących były strzeżone, a ich wykonanie poprzedzone konsultacją ze środowiskiem (wdrożenie sprawdzonych rozwiązań odpowiadających rzeczywistym potrzebom).

Pokłosiem manifestacji z 15 października, w której wzięło udział ponad 600 osób, jest być może pierwsza odezwa środowiska osób z niepełnosprawnościami bezpośrednio skierowana w stronę rządzących. Solidarność niewidomych i słabowidzących podsumowuje główne hasło manifestacji: „My nie widzimy nic, a Wy – czy widzicie nas?”. Odnosi się ono jednak nie tylko do władz, ale do całego społeczeństwa. W gruncie rzeczy zdajemy sobie sprawę, że kiedy władze zapominają o niewidomych i innych niepełnosprawnych, zawsze ma jako przyczynę brak empatii ze strony całego narodu. Gdyby każdy rozumiał, co to jest nie widzieć, jakie to stwarza utrudnienia oraz że są metody niwelujące je, nie pozwolono by władzom na omijanie tych kwestii, lecz przeciwnie – wymuszono by humanistyczne podejście do tych problemów.

Wizyta w Ośrodku w Laskach

W niedzielę 14 października spotkaliśmy się w Ośrodku dla Niewidomych w Laskach, który na początku ubiegłego wieku stworzyła Matka Elżbieta Czacka. Był to jeden z najważniejszych punktów tegorocznej Konferencji, która wypadła w połowie października, w 15. dniu tego miesiąca, w Światowym Dniu Białej Laski, wszyscy uznali więc za wspaniały pomysł, by udać się do miejsca, gdzie dla tysięcy niewidomych zaczęło się życie pełne nadziei i rehabilitacji właśnie w tym okresie. Fundacja zorganizowała spotkanie w Ośrodku zarówno dla osób, które kiedyś tutaj się uczyły, jak i takich, którzy jeszcze nie mieli okazji tu być. Przybyło około 800 uczestników Konferencji oraz około 40 osób obsługujących. Jak dowiedzieliśmy się później, wydano 1100 obiadów! Ze strony Towarzystwa i Ośrodka spotkanie obsługiwało kolejne kilkadziesiąt osób.

„Przypomniały mi się lata mojego dzieciństwa! Po osiemnastu latach znowu tutaj jestem, chodzę tymi samymi uliczkami, spotykam osoby, które nadal mnie pamiętają... To dla mnie ogromne przeżycie” – relacjonuje Monika, która przez 11 lat uczyła się w Laskach.

Rano po śniadaniu wyjechaliśmy autokarami z Warszawy do Lasek. O godzinie 11:00 w kaplicy pw. Matki Bożej Anielskiej odbyła się Msza Święta odprawiona w intencji niewidomych, słabowidzących i ich bliskich. Mszę poprowadził ks. Infułt dr Jan Sikorski oraz duszpasterz niewidomych ks. Prałat dr Andrzej Gałka. Msza miała otwarty charakter i realizowała cel zaproszenia do modlitwy i refleksji całego środowiska, a więc zarówno osoby wierzące, jak i niewierzące, uczniów szkół w Laskach, ich opiekunów i nauczycieli, zarówno absolwentów szkół w Laskach, jak i innych ośrodków. W kaplicy i wokół niej zgromadziło się na tej uroczystości około tysiąc osób. Prezes Zarządu Towarzystwa Paweł Kacprzyk serdecznie przywitał zebranych i zaprosił do zwiedzania Ośrodka. O godzinie 12:00 odbył się koncert organowy. Goście wysłuchali informacji o historii świątyni i przekazanych Towarzystwu kilka lat temu organach. Koncert niewidomego wychowanka Ośrodka utwierdził w przekonaniu, iż intensywne rozwijanie własnych zainteresowań to ważny krok w przełamywaniu barier odgraniczających niewidomych od reszty społeczeństwa. O godzinie 12.30 rozpoczęło się zwiedzanie ośrodka. Uczestnicy zostali podzieleni na 50-osobowe grupy, aby umożliwić wszystkim gościom odwiedzenie zaplanowanych obiektów. Trudno wprowadzić większe grupy osób na przykład do przedszkola lub biblioteki.

- **Dom Przyjaciół** – „Razem z Niepodległą ku nowemu Dziełu. O Róży Czackiej – Matce Elżbiecie i przekraczaniu niemożliwego” opowiedziała s. Alberta Chorążyczewska. Była to opowieść o Dziele Lasek w kontekście rzeczywistości historycznej i politycznej w Polsce – to wszystko w formie słuchowiska.
- **Tyflologia i TOnO PRACA** – prezentacja działu tyflologii oraz przedsiębiorstwa ekonomii społecznej TOnO Praca. Pokaz dostosowanego dla osób niewidomych systemu zarządzania tzw. inteligentnym domem.

- **Biblioteka** – co się dzieje na zapleczu biblioteki oraz jak powstaje książka brajlowska.
- **Przedszkole oraz Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka Niewidomego** – wiemy jak ważne jest wsparcie od najwcześniejszych lat, jak to robić profesjonalnie i co jest do tego potrzebne.
- **Szkoły średnie w Jabłonkach** – odwiedziłyśmy w klasach i pracowniach szkół średnich: pracownia masażu, językowa i komputerowa.
- **Łąka przy Lipówce** – odbyły się tam pokazy Straży Pożarnej. Uczestnicy mieli możliwość obejrzenia wozów strażackich i quada ratowniczego. Można było zobaczyć elementy wyposażenia strażackiego, a nawet pomóc w akcji ratunkowej.
- **Szkoła Muzyczna** – wzięliśmy udział w podróży przez różne muzyczne pracownie. Poznaliśmy znajdujące się tam instrumenty, na których gry uczyć się wychowankowie.
- **Pracownie Centrum Rehabilitacji Zawodowej: Ceramika, Wikliniarstwo, Dziewiarstwo, Drewno i Szczotkarstwo** – widzieliśmy owoce wyjątkowych umiejętności niewidomych i słabowidzących uczniów lub odświeżenia sobie szkolnych wspomnień.
- **Hipoterapia** – mieliśmy możliwość przejażdżki i kontaktu z przyjaznymi końmi.
- **Dział Absolwentów** wspiera ucznia po skończeniu nauki w Ośrodku.
- **Szkoła Podstawowa** – szkoła przeszłości szkołą przyszłości. Co się zmienia w metodach i narzędziach edukacyjnych oraz w oczekiwaniach rodziców i uczniów.
- **Przejażdżka na tandemach lub elektrycznych meleksach po terenie Ośrodka** to coś nieprawdopodobnego. Towarzystwo i Fundacja kompletnie zaskoczyły uczestników tą inicjatywą. Kto by się tego spodziewał podczas tegorocznej Konferencji!
- **Nordic walking oraz zajęcia ruchowe** – niewidomi mogą być aktywni. Towarzystwo zorganizowało spotkanie, na którym przedstawiono różne propozycje aktywności sportowych skierowanych do osób o różnym poziomie sprawności.

O Fundacji i naszej misji

Fundacja Szansa dla Niewidomych powstała w roku 1992. Zakładaliśmy ją w gronie przyjaciół – niewidomych i widzących, m.in.: Jacek Kwapisz, Igor Busłowicz, Maciej Łowiecki, Bohdan Juchniewicz, Marek Kalbarczyk. Mieliśmy pomagać wszystkim niepełnosprawnym, ale po jakimś czasie zrozumieliśmy, że lepiej zająć się tą dziedziną, w której jest się najlepszym ekspertem. Od tego czasu pomagamy jedynie niewidomym, słabowidzącym i ich bliskim. Zaczynaliśmy działalność od stworzenia podstaw prawnych. Przez wiele

lat w Fundacji nikt nie był zatrudniony – wszyscy byli wolontariuszami. Nie ponosiliśmy żadnych kosztów. Korzystaliśmy z uprzejmości innych, na przykład w kwestii miejsca, w którym działaliśmy. W roku 2006 musiało się to zmienić. Fundacja wykonywała tyle pracy, że już nie można było opierać działalności na wolontariacie. Aktualnie Fundacja zatrudnia ponad 40 osób i dysponuje biurami w każdym województwie.

O co nam chodzi? Nie zajmujemy się edukacją niewidomych, zatrudnieniem, konwencjonalną rehabilitacją, lecz łączymy wszystkie kwestie dotyczące naszej społeczności dla realizacji misji otwierania świata dla niewidomych. Nie, nie chodzi o poszukiwanie jakichś drzwi, które uparcie są dla nas zamknięte, lecz o dotarcie do serc wszystkich obywateli. Chcemy im wyjaśnić, a następnie nauczyć, że nie widzieć nie znaczy zgadzać się na wykluczenie, izolację czy brak akceptacji. W dążeniu do tego celu realizujemy kilkadziesiąt projektów każdego roku. Dla wykonania jak najlepiej naszych zadań, pozyskujemy środki finansowe i pomoc wielu ludzi.

Fundacja Szansa dla Niewidomych to dzisiaj:

- 17 oddziałów,
- ponad 40 pracowników,
- działalność w kilku sąsiednich krajach,
- kilka cyklicznych konferencji i seminariów z Międzynarodową Konferencją REHA FOR THE BLIND IN POLAND na czele,
- współpraca z mediami, władzami centralnymi i samorządowymi, całym środowiskiem – stowarzyszeniami i fundacjami oraz wybitnymi niewidomymi, słabowidzącymi i widzącymi ekspertami, pracującymi w tej dziedzinie.

Fundacja zajmuje się światem dotyku i dźwięku, w którym wzrok jest zastępowany przez inne zmysły, a umożliwiają to niebywałe wynalazki, a więc innowacyjne rozwiązania elektroniczne i informatyczne. Stąd pomysł zorganizowania m.in. takich wydarzeń, jak wystawa towarzysząca Konferencji REHA FOR THE BLIND IN POLAND.

Współorganizatorzy Konferencji

Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach

Towarzystwo istnieje od ponad stu lat. Otacza niewidomych i ociemniałych wszechstronną opieką w zaspokajaniu ich potrzeb edukacyjno-wychowawczych, rehabilitacyjnych, socjalnych i religijnych. Zostało założone przez Matkę Elżbietę Różę Czacką. Zgodnie z Jej intencjami stawia w centrum swoich działań dobro osób niewidomych, towarzysząc im w każdym okresie ich życia.

Towarzystwo prowadzi Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Róży Czackiej dla Dzieci Niewidomych w Laskach, prowadząc naukę w: przedszkolu, szkole podstawowej, liceum ogólnokształcącym, zawodowej szkole ponadgimnazjalnej, szkole policealnej i szkole muzycznej. Na terenie Ośrodka funkcjonują również internaty, w których wychowankowie uczą się samodzielności. Mogą również skorzystać z szerokiej oferty zajęć. Towarzystwo ma na uwadze samodzielne życie osób niewidomych w przyszłości i odnalezienie się na rynku pracy. Strona internetowa: www.laski.edu.pl

Biuro Pomocy i Projektów Społecznych Miasta Stołecznego Warszawy

To jednostka Miasta Stołecznego Warszawy odpowiedzialna za nadzór nad jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej Warszawy o znaczeniu ponaddzielnicowym. Na jej czele stoi Dyrektor Tomasz Pactwa – IDOL Fundacji z 2017 r. Dyrektor i jego współpracownicy odznaczają się empatią przy wdrażaniu różnorodnych działań na rzecz kreowania społecznych innowacji. Jednym z najciekawszych projektów z punktu widzenia naszego środowiska jest aplikacja: „Virtualna Warszawa”, której prototyp wspólnie testowaliśmy na terenie CNK dzięki zainstalowanym na jego terenie beaconom. To już drugi rok, kiedy BPIPS wspomaga organizację Konferencji REHA. Mamy nadzieję, że nie ostatni.

Marszałek Województwa Mazowieckiego i Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego z Panem Marszałkiem Adamem Struzikiem na czele oraz Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej z Panem Arturem Pozorkiem na czele to instytucje, bez których Konferencja REHA nie byłaby tak pięknym, ciekawym i wielowątkowym wydarzeniem. Województwo mazowieckie od wielu lat dokłada starań, by niepełnosprawnym na tym obszarze żyło się godnie. Właśnie dzięki współpracy z tymi instytucjami na REHĘ mogło przyjechać tak wielu niewidomych i słabowidzących Mazowszan – nie tylko warszawiaków, ale także mieszkańców miast położonych w znacznej odległości od stolicy.

Centrum Nauki Kopernik

To jedno z najbardziej nowoczesnych miejsc w Warszawie. Jego celem jest promowanie nauki przekazywanej zwiedzającym w formie dostępnej dla każdego. Goście mają okazję poznawać prawa przyrody i dobrodziejstwa techniki w przystępny i ciekawy sposób. Umożliwia na interaktywnych wystawach samodzielne przeprowadzanie doświadczeń. Poza częścią przeznaczoną dla zwiedzających to także centrum konferencyjne, w którym dzięki współpracy z Miastem Stołecznym Warszawa odbyła się również nasza Konferencja REHA. To nowoczesne, dobrze wyposażone centrum konferencyjne.

Na pierwszym piętrze obiektu odbyła się Wystawa Nowoczesnych Technologii z udziałem:

- 10 wystawców z Polski – firmy oferujące produkty niwelujące skutki niepełnosprawności wzroku,
- 8 firm z zagranicy,
- 8 delegacji organizacji niewidomych z innych krajów,
- 13 instytucji i organizacji pożytku publicznego.
- Uczestnicy oglądali prezentowane produkty i dowiadywali się o nowinkach technologicznych.

Na parterze toczyła się Wystawa Świat Dotyku i Dźwięku ze specjalnym gabinetem przybliżającym codzienne funkcjonowanie osób niewidomych.

Piknik integracyjny na Bulwarach Wiślanych

W sobotę i niedzielę (13 i 14 października) na Bulwarach Wiślanych i w Pawilonie 512 otworzyliśmy dla osób widzących świat niewidomych. Niesamowity był widok uczestników bawiących się w bezwzrokowe atrakcje. Dużą popularnością cieszyły się wypukłe grafiki, publikacje w brajlu i możliwość napisania czegoś w tym systemie.

Były zorganizowane różnorodne atrakcje, m.in.:

- **WARSZTAT GARNCARSKI** (głina i koło garncarskie)

Praca dłoni, piękne wyroby i nie tylko. Uczestnicy pikniku razem z Panią Danutą Jacoń-Chmielecką – managerem, psychologiem i szkoleniowcem – tworzyli gliniane przedmioty i dowiadywali się o właściwościach gliny i o samych sobie.

- **TANDEMY**

Jazda na tandemie nie jest prosta! Każdy mógł doświadczyć radości z takiej jazdy dzięki firmie Jasid – polskiemu producentowi tandemów. Pracownicy zapewnili bezpieczeństwo i wyjaśniali specyfikę jazdy.

- **ZABAWA Z PIŁKĄ DŹWIĘKOWĄ**

Piłka nożna jest jedną z najpopularniejszych dyscyplin sportowych. Dzięki wykorzystaniu piłki udźwiękowionej jest dostępna również dla niewidomych. W sobotę i w niedzielę uczestnicy pikniku mogli strzelać do bramki z zastoniętymi oczami.

- **MIEJSKI CHIŃCZYK**

Wielka plansza, przystosowana dla osób z dysfunkcją wzroku, po której zamiast zwykłych pionków poruszają się uczestnicy pikniku. Zostali zgrupowani w czteroosobowe zespoły. Rzucali wielką kostką do gry i chodzili po planszy w roli pionków. Wiele zabawy, współpracy, integracji i śmiechu.

- **SHOWDOWN**

Jak podaje Wikipedia: „Rozgrywka odbywa się na specjalnym stole obramowanym bandami. Gra się piłką z tworzywa sztucznego z dzwoneczkiem w środku. Dzwoneczek wskazuje położenie piłki. Odbija się ją drewnianymi raketkami. Gracze oddzieleni są pionowym ekranem, rozdzielającym stół na dwie połowy”. Stół trafił na piknik dzięki życzliwości SOSW przy ul. Koźmińskiej w Warszawie.

- **NAUKA BRAJLA W 5 MIN**

Brajl jest stworzony dla osób niewidomych. Pozwala odczytać to, czego nie mogą zobaczyć. Przenosi wypukłości spod palców na wyobraźnię. To proste w notacji i niezwykle ważne narzędzie! Czy jest proste również w nauce? Uczył nas współorganizator Konferencji – Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach.

- **WYPUKŁA MAPA ŚWIATA**

Mapa świata produkcji firmy Altix sp. z o.o. to największy udźwiękowiony i dotykowy plan tyflograficzny przedstawiający topografię naszej planety. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom można odsłuchać informacje o obiektach geograficznych na dowolnym obszarze ziemi. Estetyczne wykonanie mapy zachęca do korzystania z mapy nie tylko osoby niewidome. Cały świat na wyciągnięcie dłoni i „ucha”.

- **STRZELANIE LASEROWE**

Zakładamy słuchawki, a przed nami tarcza. Pistolet w ręku rzuca laserowy promień na tarczę. Dzięki dźwiękom w słuchawkach możemy zweryfikować, czy nasz strzał jest blisko czy daleko środka. Rewelacyjna zabawa!

Koncert Szymona Wydry

Szymon Wydra – wokalista, gitarzysta i kompozytor urodzony w Radomiu. Jako 16-latek w 1992 r. założył zespół Carpe Diem. Podczas licznych festiwali oraz przeglądów regionalnych i ogólnopolskich zespół zdobył wiele wyróżnień. Pierwsza edycja programu Idol w 2002 r. przyniosła mu wielką popularność. Zajął wówczas 3. miejsce. Kilka miesięcy później ukazał się pierwszy album grupy „Teraz wiem”, z którego pochodzą przeboje: „Teraz wiem” i „Pozwól mi lepszym być”. Bez wątpienia każdy kojarzy tego artystę z utworem „Życie jak poemat” pochodzącym z drugiej płyty „Bezczas”. Album zyskał status złotej płyty. Szymon Wydra wraz z zespołem wystąpili w niedzielę, na zakończenie pikniku integracyjnego na Bulwarach Wiślanych.

Kamil Czeszel

Kamil Czeszel – wybitny, niepełnosprawny wokalista. Młody mieszkaniec Torunia, pasjonat muzyki, cierpiący na dziecięce porażenie mózgowe. Jak sam mówi, niepełnosprawność nie przeszkadza mu w realizowaniu marzeń. Udowodnił to wielokrotnie, m.in.: śpiewając na wielkiej scenie na Przystanku Woodstock, będąc dwukrotnym laureatem Festiwalu Zaczarowanej Piosenki, zwyciężając w grudziądzkim XIX Ogólnopolskim Przeglądzie Twórczości Artystycznej Niepełnosprawnych „Optan 2016” czy wreszcie zajmując 3 miejsce w 8 edycji programu „Mam talent”.

Kamil wystąpił również podczas naszej Konferencji. Zaśpiewał w sobotę, 13 października, na zakończenie sesji merytorycznej Konferencji. Artysta zafascynował kilkaset osób, które zgromadziło się na sali. Publiczność śpiewała razem z Kamilem i atmosfera zrobiła się dokładnie taka, jaka powinna być na REHA. Zapewne nie przypadkiem tak się złożyło, że wokalista przypomniał bardzo popularne piosenki, na czele z utworem IDOLA naszego środowiska – Czesława Niemena.

Wystąpienia gości specjalnych

Głos zabrali: Małgorzata Wypych, Paweł Kacprzyk oraz Anna Wandzel.

Pani Poseł Małgorzata Wypych podziękowała za zaproszenie i doceniła aktywność osób uczestniczących w pracach Parlamentarnego Zespołu ds. Osób z Niepełnosprawnością Narządu Wzroku wyrażając nadzieję, że praca ta pozwoli na lepsze dostosowanie przepisów prawa do potrzeb niewidomych i słabowidzących.

Paweł Kacprzyk, Prezes Zarządu Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach, współorganizatora Konferencji, opowiedział o działalności tego Stowarzyszenia zbieżnej z celami Fundacji Szansa dla Niewidomych. Życzył owocnych obrad i wyraził nadzieję, że wizyta w Ośrodku w Laskach będzie dla uczestników Konferencji ważnym przeżyciem. Serdecznie namawiał wszystkich do przyjazdu nazajutrz, do skorzystania z tej wyjątkowej okazji i odwiedzenia jak największej liczby obiektów, które znajdują się na terenie ośrodka.

Dyrektor Mazowieckiego oddziału PFRON powiedziała, że Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wspiera inicjatywy związane z tematyką tej Konferencji przekazując środki finansowe na działania w tym zakresie. Zarówno ona, jak i inni prelegenci zwrócili uwagę na ogromny zasięg tego spotkania, na liczbę osób, które zasiadły w tym roku w trzech dużych salach, gdyż największa z nich nie była w stanie ich pomieścić.

Goście specjalni spotkali się ze strony uczestników z owacyjnym przyjęciem. Ich wystąpienia wpasowały się w dobry nastrój słuchaczy. Wspólnie realizowaliśmy ideę bycia razem – przedstawiciele władz i decydentów, a naprzeciw setki beneficjentów, którzy dzięki nim mogli tu przyjechać.

Wystąpienia gości zagranicznych

Nurit Neustadt-Noy z Izraela przybliżyła działania organizacji Consultation and Rehabilitation Services for Blind and Visually Impaired Persons, na rzecz dostępności do kultury osobom z dysfunkcją wzroku w tym kraju.

Delegat Kenijskiego Związku Niewidomych – Omare Hassan Agufana Jackson zaprezentował działalność i dokonania swojej kenińskiej organizacji. Skupił uwagę na polu pomagania niewidomym i słabowidzącym w edukacji oraz zdobywaniu pracy.

Uczestnicy Konferencji wysłuchali następnie prezentacji przedstawicieli firm biorących udział w Wystawie Nowoczesnych Technologii. Byli to Gordon Hudek z firmy Ambutech, Gaby Herden z firmy View Plus, Jan Bloem z firmy Optelec i Eric Vioche z firmy Inside Vision.

Panele dyskusyjne

Każdy uczestnik mógł wybrać jeden z czterech odbywających się równolegle paneli. Poruszone zostały w nich m.in. kwestie dostępności, edukacji, audiodeskrypcji, sportu, turystyki i wykorzystania udogodnień technologicznych. Uczestnicy mogli zabrać głos w dyskusji i zadawać prelegentom pytania. Panele odbywały się na obu piętrach Centrum – 3 na górze, w Sali konferencyjnej podzielonej na 3 mniejsze oraz jednej na parterze. Panele były rejestrowane i są dostępne na stronie Fundacji. Oto ich lista:

Sala A:

1. Dostępność Plus – konkretne szanse czy złudne nadzieje dla niewidomych i słabowidzących.
2. Dostępność przestrzeni miasta i usług miejskich dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku.
3. Standard WCAG 2.1 – dostosowanie stron internetowych oraz aplikacji mobilnych dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku.
4. Media w służbie wyrównywania życiowych szans osób z dysfunkcją wzroku. Coraz więcej mówi się o tym, że osoby niepełnosprawne nie są widoczne w mediach, zwłaszcza publicznych, na które społeczeństwo ma większy wpływ. Również o niepełnosprawności mało mówi się w telewizji i radiu. Internet jest najbardziej dostępny, ponieważ tworzą go wszyscy użytkownicy, a osoby niepełnosprawne chętnie zakładają blogi, vlogi i strony internetowe, na których opowiadają o swoim życiu. Jak w mediach odnajdują się niewidomi i jakie mają postulaty względem dziennikarzy i władz, rozmawialiśmy z Krzysztofem Skowrońskim – założycielem Radia Wnet, Prezesem Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich.

Sala B:

1. Komputery w naszych dłoniach – smartfony, tablety, smartwatche.
2. Systemy nawigacyjne i udźwiękowienie otoczenia (terminale, smartfony, beacony)

- czy umożliwiają samodzielne, bezwzrokowe poruszanie się?
- 3. Czy nowe technologie tworzą miejsca pracy dla osób niewidomych?
- 4. Dostępność przestrzeni i usług dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku.

Sala C:

1. Pismo Braille'a w unowocześnionej formie – brajlowskie urządzenia elektroniczne.
2. Audiodeskrypcja tańca.
3. Audiodeskrypcja otoczenia i dzieł sztuki.
4. Świat oglądany tyflograficznie i magnigraficznie.

Sala D:

1. Indywidualne podejście do możliwości i potrzeb każdego niepełnosprawnego. Każda niepełnosprawność jest inna, każdy radzi sobie z nią w inny, indywidualny sposób. Każdy wymaga więc innej opieki, oprzyrządowania i wsparcia ze strony rodziny, szkoły, pracodawcy czy władz. To postulat, z którym wielokrotnie występuje Fundacja Szansa dla Niewidomych.
2. Edukacja z prawdziwego zdarzenia – integracja segregacyjna czy segregacja integracyjna?
3. Nasze środowisko – sytuacja organizacji, instytucji i firm, zatrudnienie na otwartym rynku pracy.
4. Sport i turystyka.

Abstrakty referatów wygłoszonych podczas sesji merytorycznej oraz paneli dyskusyjnych z trzeciego dnia Konferencji

Dostępność otoczenia dla niewidomych i słabowidzących

Dr inż. arch. Maciej Kłopotowski (Politechnika Białostocka)

Przestrzeń naszych miast od lat jest dostosowywana do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami. Wynika to zarówno ze swoistej filozofii projektowania uniwersalnego, która popularyzowana jest od lat pięćdziesiątych XX wieku, jak i obowiązującego prawa. Nikt dziś nie wyobraża sobie budynku, który byłby niedostępny do możliwości ruchowych osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim. Do jego wnętrza prowadzą pochylnie umożliwiające pokonanie różnic wysokości, przestrzenie są odpowiednio duże, by móc swobodnie manewrować wózkiem inwalidzkim, a na kolejne kondygnacje możemy się dostać dźwigami osobowymi. Do potrzeb „wózkowiczów” dostosowano również wyposażenie toalet oraz szereg rozwiązań technicznych związanych chociażby z lokalizacją włączników i różnego rodzaju przycisków. Podobnie jest w przestrzeni zewnętrznej, w której plac, chodniki, a w szczególności przejścia dla pieszych dostosowane zostały do poruszania się wózkiem inwalidzkim. Rozwiązania te dotyczą w szczególności spadków powierzchni oraz progów i krawężników. Dziś coraz częściej zadajemy pytanie: Czy tak zbudowany świat jest rzeczywiście dostępny dla osób z niepełnosprawnościami? Odpowiedź nie jest zaskakująca i brzmi NIE. Dzieje się tak z powodu pominięcia w wielu realizacjach architektonicznych i urbanistycznych potrzeb innych niż osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich, grup osób. Bezwzględnie największą z nich stanowią niewidzący i słabowidzący. Troskę o kształtowanie otoczenia przyjaznego tej grupie osób obserwować możemy od około dziesięciu lat. I choć jest to czas dość długi stwierdzić należy, iż nadal pozostajemy w fazie swoistego eksperymentu i testowania poszczególnych możliwych do zastosowania rozwiązań. Niezwykle cenne stają się tu działania podnoszone w ostatnim okresie. Coraz częściej głos w tej sprawie, poza środowiskiem bezpośrednio zainteresowanych, podnoszą architekci i urbaniści oraz osoby zarządzające przestrzenią (zarówno publiczną – placami i ulicami oraz parkami, jak i zorganizowaną – zamkniętą, wewnątrz obiektów użyteczności publicznej). Wskazują oni na pilną potrzebę opracowania, wdrażania i nauczania jednolitych standardów oznaczeń różnych elementów przestrzeni. Ważkość problemu nabiera szczególnej aktualności wobec potencjalnych realizacji związanych z wdrażaniem przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju programu DOSTĘPNOŚĆ PLUS.

Z racji na swe zainteresowania zawodowe i naukowe autor w grupie elementów

wymagających takiego dostosowania wyróżnia realizacje szczególne. Są to modele lokalizowane w przestrzeniach publicznych. Obecnie na terenie Polski mamy ich około stu i niewątpliwie jesteśmy krajem, który w tym zakresie przoduje w Europie. Modele te przedstawiają przestrzenie urbanistyczne takie jak place, ale również całe miasta i poszczególne budynki. Są wśród nich zabytkowe zamki i pałace, katedry i kościoły, ratusze i pojedyncze kamienice oraz budynki współczesne takie jak biurowce i stadiony. Szczególnie interesujące są modele obiektów technicznych takich jak statki i parowozy oraz detali architektonicznych. Analizy tego zbioru pozwoliły na wskazanie wielu mankamentów poszczególnych realizacji, a te z kolei stały się podstawą do sprecyzowania zasad ich prawidłowego projektowania i lokowania w przestrzeni publicznej. Wyniki tych analiz zawarto w dwóch książkach autorstwa Agnieszki i Macieja Kłopotowskich pod tytułem *Dotykowe modele architektoniczne w przestrzeniach polskich miast*. Są one nieodpłatnie dostępne na stronie internetowej Oficyny Wydawniczej Politechniki Białostockiej. Autor poleca je zarówno jako zbiór dobrych praktyk i wytycznych do projektowania takich realizacji, jak i swoisty przewodnik po nich. Jego zdaniem są one niezwykle cennym nowym narzędziem tyflograficznym przydatnym w poznawaniu, a tym samym udostępnianiu przestrzeni. Są one również jej ciekawym elementem wyposażenia, budzą zainteresowanie wśród mieszkańców miast, turystów i dzieci. Staje się to niezwykle cenne, gdyż w świadomości społecznej buduje potrzebę kształtowania świata przyjaznego osobom niewidomym i słabowidzącym.

Virtual Warsaw – miasto przyjazne dla niewidomych

Tomasz Pactwa

Dyrektor Biura Pomocy i Projektów Społecznych po raz kolejny gościł na Konferencji. Reprezentował współorganizatora Konferencji – Miasto Stołeczne Warszawę. Przedstawił działania władz Warszawy w zakresie programu *Virtualna Warszawa*, m.in. wizję, która przyświecała powstaniu tego programu. Jakie zadania ma spełnić w przyszłości? Miasto otrzymało w związku z tymi działaniami nagrodę finansową od Fundacji Bloomburga, która została przeznaczona na cele związane z wdrażaniem tego programu. Miasto udzieliło setkom niewidomych i słabowidzących mieszkańców dofinansowania przeznaczonego na specjalistyczne szkolenie, a następnie na zakup smartfonów. Zadanie to ma być kontynuowane w przyszłym roku.

Dyrektor opowiedział o realizacji pilotażowych programów, realizowanych razem z Polskim Związkiem Niewidomych oraz Fundacją Szansa dla Niewidomych.

Wspomniał także o dużym projekcie dotyczącym dostępności do kultury dla osób z dysfunkcją wzroku, działania na rzecz udostępnienia informacji o środkach komunikacji miejskiej w taki sposób, by niewidomi mogli dowiadywać się o numerach linii komunikacji miejskiej, udostępnieniu kulturalnych obiektów, którą nazwano w wystąpieniu e-kulturą.

Wspomina się tutaj o wyposażeniu obiektów kultury w urządzenia ułatwiające poruszanie się w nich, wskazując na rozwiązania „TOTU POINT”.

Polskie rozwiązania technologiczne i metodologiczne niwelujące skutki niepełnosprawności wzroku

Maciej Motyka i Henryk Rzepka

Przedstawiamy najważniejsze wydarzenia z wybranych dziedzin, które miały i nadal mają istotny wpływ na życie osób niewidomych w naszym kraju.

1. Brajl:

1925 – Uznanie przez I Krajowy zjazd nauczycieli szkół specjalnych „Brajla Bydgoskiego” jako obowiązującego w Polsce pisma dla niewidomych.

1934 – Zatwierdzenie przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego polskiego alfabetu dla niewidomych oraz ortograficznych skrótów brajlowskich opracowanych przez Matkę Elżbietę Różę Czacką i Teresę Landy.

1981 – Zatwierdzenie przez Ministra Oświaty i Wychowania zmian w polskim alfabecie brajla oraz nowych polskich ortograficznych skrótów brajlowskich.

1988 – Wdrożenie systemu komputerowego w brajlowskiej drukarni PZN pod kierownictwem dr Stanisława Jakubowskiego i Igora Busłowicza.

2009 – Implementacja polskiego brajla literackiego i Polskich Ortograficznych Skrótów Brajlowskich w programie screen reader JAWS i brajlowskim notatniku PAC Mate firmy Freedom Scientific wykonana przez informatyków firmy Altix sp. z o.o.

2. Matematyka:

1967 – Polskie wydanie „Międzynarodowej notacji matematycznej dla niewidomych”, opracowanej przez Towarzystwo Badawcze pod przewodnictwem dr Helmuta Epheser’a (1955 r.), a przetłumaczonej na język polski przez dr Andrzeja Adamczyka.

2000 – Opublikowanie rozszerzonej notacji matematycznej przygotowanej przez Marka Kalbarczyka, Igora Busłowicza i dr Włodzimierza Wysockiego w ramach projektu badawczego Instytutu Podstaw Informatyki Polskiej Akademii Nauk na zlecenie Komitetu Badań Naukowych.

2002 – Stworzenie przez ww. autorów pakietu programów komputerowych Translator i Homer do translacji zapisu brajlowskiego na język LaTeX i z języka LaTeX na notację brajlowską.

2002 – Czarnodrukowe wydanie publikacji „Brajłowska notacja matematyczna, fizyczna, chemiczna”, opracowanej pod redakcją Jana Świerczka.

2004 – Wydanie przez Fundację Szansa dla Niewidomych poradnika pt. „I Ty możesz zostać matematykiem” opracowanej przez Marka Kalbarczyka i dr Jana Omiecińskiego na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej.

2004 – Stworzenie przez firmę Altix sp. z o.o. pakietu programów matematycznych „Euler” (Translator i Homer) według projektu badawczego ww. autorów.

2008 – Wydanie przez Fundację Szansa dla Niewidomych poradnika pt. „Brajłowska notacja matematyczna. Jak to zapisać, a jak odczytać?” autorstwa Marka Kalbarczyka i dr. Jana Omiecińskiego na zlecenie PFRON.

2010 – Wydanie przez PZN poradnika dla nauczycieli „Brajłowska notacja matematyczna, fizyczna, chemiczna”.

2011 – Opublikowanie na stronach ORE ujednoliconej z Międzynarodową notacją matematyczną H. Epheser’a przez zespół nauczycieli z ośrodków dla dzieci niewidomych opracowania „Brajłowska notacja matematyczna, fizyczna i chemiczna”.

2014 – Stworzenie kolejnej wersji pakietu Euler 2.0 do edycji i składu publikacji brajłowskich z modułem dwustronnej translacji na brajłowską notację matematyczną równań zapisanych w MathML.

2015 – Wzbogacenie czytnika JAWS o funkcję odczytującą wyrażenia zapisane w języku MathML na stronach internetowych.

3. Tyflografika:

XX w. – Niskonakładowa produkcja map geograficznych.

Lata 70. – Wydanie niemieckiego Atlasu świata i udostępnienie go polskim niewidomym.

2004 – Opracowanie i wydanie przez GUGiK Geograficznego atlasu Polski dla niewidomych w technologii papieru pęczniejszącego.

2005 – Opracowanie przez GUGiK Tyflogicznego Planu Warszawy.

2005 – Powstanie firmy Studio Tyflografiki „Tyflograf” Marek Jakubowski, pierwszej polskiej firmy zajmującej się produkcją tyflografiki.

2007 – Opracowanie przez GUGiK Tyflogicznego atlasu Europy.

2009 – Stworzenie wydawnictwa tyflograficznego w Altix sp. z o.o. i opracowanie pierwszych w tej firmie wypukłych planów i map termoformowanych.

2011 – Publikacja Zasad adaptacji tyflografiki dla niewidomych, autorstwa Elżbiety Więtkowskiej.

2011 – Zainicjowanie w Altix sp. z o.o. drukowania brajlowskich książek z wypukłymi rycinami.

2011 – Wydanie przez firmę Altix pierwszego przewodnika turystycznego pt.: „Atlas 100 najpiękniejszych miejsc w Polsce” wykonanego w technologii transparentnej (brajlowski tekst na czarnodrukowym poddruku).

2015 – Wydanie kompendium z dziedziny udźwiękawiania i ubrajlawiania otoczenia z zastosowaniem tyflografiki pt. „Przestrzeń i jej obrazy. Dźwięk, tyflografika i magnigrafika. Kompendium” autorstwa Marka Kalbarczyka.

2016 – Skonstruowanie przez Altix interaktywnego, udźwiękowanego i dotykowego terminalu z mapą świata.

2017 – Opublikowanie przez GUGiK atlasu pt.: „Atlas świata dla niewidomych i słabowidzących”.

4. Technologie komputerowe:

Lata 80. – Utworzenie komórki niewidomych programistów w Instytucie Podstaw Informatyki PAN pod kierownictwem Wojciecha Zawistowskiego.

Lata 80. – Zainicjowanie szkoleń w czytaniu druku przy pomocy elektronicznego urządzenia Optacon przez dr. Stanisława Jakubowskiego.

1986 – Zainicjowanie komputeryzacji drukarni brajlowskiej pod kierownictwem dr. Stanisława Jakubowskiego.

1987 – Przyjęcie do realizacji koncepcji Marka Kalbarczyka dotyczącej komputeryzacji niewidomych przez samych niewidomych, co zaowocowało stworzeniem nowego zawodu dla tych osób – tyfloinformatyk.

1988 – Pierwsze eksploatacyjne wersje komputerowego programu do składu i publikacji brajlowskich o nazwie Brajl, autorstwa Igora Busłowicza.

1988 – Stworzenie syntezy mowy i programu udźwiękawiającego Reader autorstwa Jana Grębeckiego i Marka Kalbarczyka.

1989 – Wprowadzenie na rynek przez nowopowstałą firmę Altix sp. z o.o. pierwszego syntezy mowy mówiącego po polsku, z programem screen reader – „Reader”, a następnie „Readboard”.

1990 – Wprowadzenie na rynek pierwszego na polskim rynku czytnika ekranu dla systemu

MS DOS „Readboard” autorstwa Marka Kalbarczyka.

1992 – Wprowadzenie na rynek przez firmę Altix pakietu programów mówiących, m.in. szachy, brydż, generator baz danych, arkusz kalkulacyjny Mcalc.

1993 – Wyprodukowanie przez firmę E.C.E. Konrad Łukaszewicz sprzętowego syntezatora mowy polskiej SMP.

1994 – Wprowadzenie na rynek udźwiękowionego edytora tekstu „QR-Text” firmy Malcolm.

1994 – Stworzenie udźwiękowionego termometru i produkcja monitora brajlowskiego przez firmę Altix.

Połowa lat 90. – Wypuszczenie na rynek sprzętowego syntezatora mowy Kubuś firmy Harpo.

Koniec lat 90. – Wprowadzenie na polski rynek czytników ekranu dla Windows: JAWS, Window-Eyes i Hal.

2000 – Wyprodukowanie przez firmę E.C.E. mówiącego notatnika „Kajetek”.

2004 – Spółdzielnia Nowa Praca Niewidomych wyprodukowała urządzenie służące do czytania książek Czytak.

2006 – Firma Harpo wypuściła na rynek urządzenie o nazwie BraillePen.

2015 – Firma Altix rozpoczęła produkcję multimedialnych terminali informacyjnych.

2016 – Firma Altix wyprodukowała multimedialny terminal informacyjny mapy świata w wersji udźwiękowionej.

Czy nowe technologie tworzą miejsca pracy dla osób niewidomych

Adam Kalbarczyk

Zatrudnienie wśród osób niepełnosprawnych jest stale na bardzo niskim poziomie. Wynika to z czynników obiektywnych, poziomu akceptacji społecznej, ale też z braku odpowiedniego przystosowania stanowisk pracy oraz po prostu wiedzy o tej kwestii. Świat technologii bardzo szybko się rozwija odpowiadając na realne potrzeby wszystkich ludzi, w tym niepełnosprawnych. Nowoczesne rozwiązania, takie jak syntezatory mowy, udźwiękowane telefony komórkowe, powiększalniki czy też dźwiękowe i dotykowe systemy odnajdowania się w przestrzeni powodują, że niewidomi mogą uczyć się oraz pracować tak efektywnie jak osoby pełnosprawne. W nowoczesnym świecie niewidomy informatyk jest w stanie pracować tak samo efektywnie jak pełnosprawny. Menadżer, telemarketer, pracownik biura, analityk, operator baz danych – we wszystkich tych

i wielu innych zawodach nowoczesne technologie skutecznie niwelują inwalidztwo wzroku wyrównując szanse na rynku pracy. Dzięki postępowi technologicznemu coraz więcej miejsc pracy jest lub mogłoby być z powodzeniem zajmowanych przez osoby niewidome.

Dostępność przestrzeni i usług dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku

Janusz Mirowski

Każdego dnia w różnego rodzaju sytuacjach mierzymy się z wieloma przeszkodami architektonicznymi czy komunikacyjnymi, które znacząco utrudniają poruszanie się i funkcjonowanie. Grupą osób szczególnie narażonych i wrażliwych na różnego rodzaju bariery są m.in. niewidomi i słabowidzący. Aby mogli poruszać się samodzielnie i swobodnie, muszą mieć możliwość dostępu do informacji gdzie się znajdują oraz jak wygląda otoczenie, w którym przebywają.

W wystąpieniu została przybliżona idea Tyfloarei – a więc przestrzeni dostępnej dla wszystkich, takiej, która spełnia wymagania na miarę XXI wieku. Pokazaliśmy, jakie standardy powinny spełniać wszelkie obiekty wraz z ich otoczeniem, które można uznać za przyjazne również dla ludzi, którzy nie widzą, na co należy zwracać uwagę w trakcie projektowania nowych budynków oraz jak dostosowywać obiekty już istniejące. Standard Tyfloarea to zespół kryteriów, których spełnienie gwarantuje możliwość samodzielnego poruszania się osobom, które nie widzą. Standard ten został zaproponowany przez Fundację Szansa dla Niewidomych i wydaje się być w tej dziedzinie najlepiej przedstawionym, kompleksowym i logicznym modelem opisującym wymagania dotyczące obiektów. W zastosowanych standardach wymagane są takie elementy jak: ścieżki prowadzące, oznaczenia brajlowskie, kontrastowe powiększone informacje tekstowe, bazy dźwiękowe, plany tyflograficzne oraz terminale informacyjne.

Pismo Braille'a w nowoczesnej formie

Igor Bustowicz

Panel był poświęcony nowoczesnym technologiom związanym z posługiwaniem się pismem Braille'a. Omówiono technologie stosowane do nowoczesnego uzyskiwania tradycyjnych papierowych publikacji brajlowskich. Uzyskuje się je na coraz nowocześniejszych drukarkach. Taka drukarka nie musi być podłączana przewodem do komputera, lecz może być podłączona do sieci lokalnej przewodowo, a nawet bezprzewodowo. Aby publikacja w brajlu mogła być poprawnie wydrukowana, stosuje się tzw. edytory brajlowskie. Ich zadaniem jest tłumaczenie poszczególnych słów na zapis wypukły i składanie całych stron takich dokumentów. Stosowanie tych edytorów jest konieczne, gdy dokumenty mają bardziej złożoną postać – zawierają fragmenty w różnych językach, tabele, grafikę lub zapis nutowy. W przypadku prostszych dokumentów, można wykorzystać technologie wbudowane

wewnątrz samej drukarki, która otrzymuje wtedy tekst do wydrukowania i sama potrafi przekształcić go na prawidłową postać. Dzięki takiemu podejściu stało się możliwe drukowanie dokumentów wprost z pamięci USB, na której są zapisane. Nośnik pamięci wkłada się do portu drukarki, wydaje się odpowiednie komendy z jej panela sterującego i wydruk gotowy.

Zostały omówione także monitory brajlowskie. Pierwszą ich funkcjonalnością była możliwość odczytywania brajlem fragmentów tekstu wyświetlonego na ekranie komputera. W miarę ich rozwoju udostępniały one coraz większe możliwości sterowania komputerem, by w obecnym stanie technologii dawać użytkownikom możliwość pisania brajlem na komputerze lub urządzeniu mobilnym. Wskazano na program JAWS, który jako jedyny umożliwia czytanie oraz pisanie w sposób profesjonalny brajlem komputerowym (ośmiopunktowym) i brajlem literackim (sześciopunktowym), a w tym skrótami brajlowskimi. Podobnie jak drukarki, monitory brajlowskie można połączyć z komputerem przewodowo lub bezprzewodowo przy użyciu technologii Bluetooth.

Zasygnalizowano, że są prowadzone innowacyjne prace mające na celu stworzenie wielowierszowego wyświetlacza brajlowskiego, który do wyświetlania informacji będzie zużywał znacznie mniej energii elektrycznej, przy czym mają być istotnie obniżone koszty wyprodukowania komórki wyświetlającej pojedynczy znak. Obecnie produkowane wyświetlacze brajlowskie wykorzystują technologię piezoelektryczną i są z konieczności jednowierszowe. Bardzo utrudnia to niewidomym użytkownikom dostęp do informacji prezentowanych w układzie pionowym (tabele, układy równań itd.). Gdyby z elementów piezoelektrycznych budować wyświetlacze wielowierszowe, byłyby one ciężkie, a przez to nieprzenośne i zużywałyby dużo energii. Byłyby też bardzo drogie. Pomysł na następną generację wyświetlaczy angażuje np. polimery. Igiełka reprezentująca punkt brajlowski jest zanurzona w płynie wypełniającym mały pojemniczek, którego dno jest zrobione z polimeru. Pod wpływem energii elektrycznej dno pojemniczka przesuwa się w górę, wypychając również płyn i zanurzoną w nim igiełkę. Należy jeszcze opracować specjalny mechanizm zatraskowy, który zablokuje igiełkę wyniesioną w górę.

Nowe monitory brajlowskie zawierające wyświetlacze następnej generacji nie powstaną szybko. Przewiduje się, że w pełni działający prototyp nowego wyświetlacza może powstać za rok, a następne 4 lata zajmie doprowadzenie technologii do stanu umożliwiającego seryjną produkcję.

Zarówno prowadzący panel, jak i jego uczestnicy podkreślali ważność faktu, iż używanie tylko mowy syntetycznej nie zapewnia pełnego dostępu do prezentowanych treści. Dzięki pismu brajla osoby niewidome mogą poznać i utrwalić sobie zasady ortografii, interpunkcji oraz prawidłowego formatowania dokumentów. Umiejętności językowe obejmują mówienie, rozumienie mowy, czytanie i pisanie. Bez dostępu do pisma brajla w nowoczesnej formie, a co za tym idzie, do nowoczesnych urządzeń, takich jak drukarki i monitory brajlowskie, osoby niewidome nie będą mogły rozwijać umiejętności czytania i pisania. W konsekwencji będą stawać się wtórnymi analfabetami, nie będą w stanie komunikować się z innymi ludźmi na właściwym poziomie i staną się coraz bardziej wykluczeni.

Podkreślono więc, że osoby niewidome nie powinny ograniczać się do mowy syntetycznej, lecz w ramach programów dotacyjnych powinny składać wnioski o dofinansowanie urzędzeń brajlowskich. Z drugiej strony instytucje dysponujące środkami z programów dotacyjnych powinny śmiało udzielać dotacji na takie urządzenia.

Audiodeskrypcja tańca

Maja Sekuła

Temat dostępności sztuki jest coraz częściej poruszany w kontekście osób niepełnosprawnych i zagwarantowania im równości dostępu do kultury i rozrywki. Coraz więcej muzeów i galerii otwiera swoje wystawy na niepełnosprawnych gości. Osobom niewidomym umożliwia się zwiedzanie z dedykowaną im audiodeskrypcją, przygotowuje makiety budynków, rzeźb, wypukłe odzwierciedlenie obrazów i przygotowuje się podpisy w brajlu.

Niezwykle rzadkim tematem zainteresowań przedstawicieli sztuki, jak i naukowców, jest audiodeskrypcja tańca. Ten nowatorski temat podczas Konferencji REHA przedstawiła zaproszona przez Fundację Szansa dla Niewidomych doktor Daniella Forchetti z Uniwersytetu Stanowego UNICAMP w Brazylii.

Przedmiotem prezentacji było pokazanie relacji między tańcem – ruchem i obrazem – a audiodeskrypcją, w celu udostępnienia tej formy sztuki osobom o ograniczonej percepcji. Artystka przedstawiła interpretację obrazu Di Cavalcante o tytule „Untitled”. Pierwszą pozą, od której artystka rozpoczęła taniec, była scena z obrazu, którego opis jest następujący: „Postać młodej kobiety, brunetki, z profilu, z czarnymi krótkimi włosami i czarnymi oczami. (Kobieta) nosi pomarańczową sukienkę z krótkimi rękawami, czerwony pas. Siedzi na drewnianym krześle z głową opartą na lewym przedramieniu, skrzyżowanymi rękami, pochyloną nad drewnianym stołem z czerwonym ręcznikiem opadającym na jej kolana”.

Audiodeskrypcja tańca to dziedzina, która ma służyć nie tylko osobom niewidomym. Projekt prezentowany podczas Konferencji był kierowany także do osób głuchoniewidomych, osób starszych, osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Systemy nawigacyjne i udźwiękowanie otoczenia

Terminale, smartfony, beacons umożliwiające samodzielne, bezwzrokowe poruszanie się

Henryk Rzepka

Osoby z dysfunkcją narządu wzroku mają duży problem z poznawaniem informacji o otaczającej je przestrzeni. Jest to spowodowane brakiem możliwości pozyskiwania informacji z dalszych odległości. Osoby niewidome mogą poznawać przestrzeń bezpośrednio

tylko wtedy, gdy znajduje się ona w zasięgu ich rąk i w zasięgu białej laski. Z tego powodu osoby te mają duże trudności w przemieszczaniu się w przestrzeni. Generalnie – muszą badać każdy krok. Najpierw badają za pomocą laski miejsce, na które chcą przejść, i jeśli miejsce to zostanie rozpoznane jako właściwe i bezpieczne, dopiero na nie przechodzą. Technika taka pozwala przemieszczać się pieszo nawet dość sprawnie, ale nie szybciej niż tempo marszowe.

Innym uciążliwym problemem jest brak pewności wyboru prawidłowej drogi. Osoby widzące z daleka widzą, że droga jest nieprzejezdna, że nie da się nią iść dalej i zmieniają marszrutę już na etapie pozyskania tych informacji. Osoba z dysfunkcją wzroku bardzo często musi dojść do przeszkody znajdującej się na tej drodze, żeby ją zobaczyć. Musi następnie wrócić do najbliższego skrzyżowania, by pójść inną drogą.

Wynalazcy podejmują próby rozwiązania tych problemów za pomocą urządzeń elektronicznych. Powstają więc urządzenia nawigacyjne, które na podstawie cyfrowych map, odczytu pozycji z krążących po orbicie satelitów oraz zaawansowanych programów komputerowych potrafią wyznaczyć trasę pomiędzy punktami: początkowym i docelowym oraz na bieżąco weryfikują położenie użytkownika i podają wskazówki potwierdzające prawidłowy kurs przemieszczania się lub korygujące zmiany trasy. Podejmuje się też próby rozpoznania bieżącej pozycji użytkownika z innych źródeł, np. stacji komórkowych lub beaconów. Urządzenia te są coraz doskonalsze, oferują coraz wygodniejsze interfejsy. Wybierają drogi dostępne dla pieszych, a powiadomienia są adekwatne dla pieszych.

Urządzenia dedykowane użytkownikom niewidomym zapewniają potrzebę regularnego powiadamiania oraz uzyskiwania pomocy na żądanie. Nawigacja dla osób niewidomych jest też udostępniana na smartfonach w postaci programów. Jest ich bardzo dużo i trzeba dokonać trochę prób, by wybrać najlepszy.

Powstały też systemy wykorzystujące beacons, których zadaniem jest pomoc w lokalizacji obiektów. System taki składa się ze smartfonu oraz bazy z beaconem wyposażonej w głośnik. Baza montowana jest w miejscu, które chcemy oznaczyć, by w przyszłości łatwo je odnaleźć. Po wejściu użytkownika w strefę zasięgu bazy, aplikacja zainstalowana na smartfonie informuje go o możliwości pozyskania informacji. Użytkownik może sprawdzić obok jakiego obiektu przechodzi, a jeśli chce go odnaleźć, może uaktywnić na swoim smartfonie komunikat dźwiękowy lub głosowy emitowany z bazy. Osoba niewidoma odnajduje dany obiekt lokalizując źródło dźwięku.

Jeszcze innym rozwiązaniem ułatwiającym rozpoznawanie i przemieszczanie się w przestrzeni są wypukłe mapy i plany obiektów przedstawione na terminalach informacyjnych. Pozwalają użytkownikom zapoznać się z układem elementów danego obiektu oraz samodzielnie określić sposób dojścia do wybranego celu.

Dostępność Plus – konkretne szanse czy złudne nadzieje dla niewidomych i słabowidzących

Mikołaj Mańko

Pod takim tytułem odbyła się dyskusja odnośnie założeń, możliwości oraz szans powodzenia programu, przyjętego przez Radę Ministrów 17 lipca 2018 r. Celem programu jest podniesienie jakości życia i zapewnienie niezależności życia wszystkich obywateli, w tym osób starszych i osób z trwałymi lub czasowymi ograniczeniami poprzez poprawę dostępności przestrzeni publicznej, produktów i usług w aspekcie architektonicznym, informacyjnym i komunikacyjnym. Program został zaplanowany w perspektywie do 2025 roku, jego budżet oszacowano na 23 miliardy złotych.

Panel poprowadzili Janusz Mirowski – członek rady patronackiej Fundacji Szansa dla Niewidomych, specjalista w dziedzinie dostępności oraz Mikołaj Mańko – kierownik działu projektowego w firmie Altix, współpracownik Fundacji Szansa dla Niewidomych, specjalista w zakresie dostosowania przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Podczas panelu omówiono w skrócie założenia programu Dostępność Plus w kluczowych obszarach: architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja, usługi, konkurencyjność przedsiębiorstw, koordynacja. Prowadzący wraz ze zgromadzoną publicznością wspólnie zastanawiali się nad celnością jego założeń i możliwościami jego realizacji. W trakcie dyskusji wyraźnie przeważał pogląd, że program jest nie tyle potrzebny, ile niezbędny, jednak – jak w przypadku wszystkich tego typu programów – niezbędna będzie kontrola i patrzenie władzy na ręce w celu sprawdzania wprowadzania w życie pomysłów i założeń programu.

Podsumowując, publiczność wraz z prowadzącymi wyraziła wielką nadzieję, że program ten będzie prawdziwą szansą dla środowiska osób niewidomych i słabowidzących na poprawę jakości ich życia w wielu sferach. Kluczowym jednak będzie rozliczanie władz z jego realizacji.

Dostępność przestrzeni miasta i usług miejskich dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku

W panelu udział wzięli:

- Jarosław Bogucki z Fundacji Integracja,
- Agnieszka Czyżak – lead designer z firmy Polidea,
- Donata Kończyk – Pełnomocnik Prezydenta Warszawy ds. dostępności,
- Adam Jesionkiewicz z firmy Ifinity.

Omówiono stan obecny w tej dziedzinie:

- Niewielka część stron internetowych jest dostępna, tysiące miejskich stron i systemów teleinformatycznych czekają na dostosowanie do standardu WCAG.
- Istnieją dostępne aplikacje nawigacyjne ułatwiające transport, jednak wiele informacji przekazywanych przez miasto nie jest dostępnych.
- W ostatnich latach jest widoczna poprawa w dostępności architektonicznej miast, ale wiele pozostaje do zrobienia.
- Pokrótce omówiono projekt „Virtualna Warszawa”. Miasto testuje różne rozwiązania technologiczne – nie wszystkie się sprawdziły.

Kolejna część panelu dotyczyła problemów z wdrażaniem dostępności w miastach:

- Budynki publiczne zazwyczaj są łatwiej dostępne niż obiekty komercyjne, gdzie design jest często zdecydowanie ważniejszy od dostępności.
- W muzeach coraz częściej są dostępne materiały alternatywne (np. miniatury rzeźb).
- W zespołach projektowych pracuje za mało osób z niepełnosprawnościami.
- Warto eksperymentować z projektami innowacyjnymi, nawet jeśli większość z nich zakończy się niepowodzeniem.

Uczestnicy panelu zgodzili się, że kluczem do zapewnienia dostępności cyfrowej i architektonicznej miasta jest projektowanie uniwersalne. Trzeba przyznać, że rośnie świadomość o takim podejściu.

Komputery w naszych dłoniach – Smartfony, tablety, smartwatche

Dariusz Linde

Dziś trudno sobie wyobrazić życie bez telefonu. Łatwo się o tym przekonać, kiedy zdarzy nam się czasem w pośpiechu nie zabrać go z domu. Nie chodzi nawet o samo dzwonienie czy inną formę kontaktu z ludźmi. Można zaryzykować stwierdzenie, że to najmniej przydatne funkcje dzisiejszych telefonów. Pełni on raczej rolę małego komputera, który można mieć zawsze pod ręką. W drodze do pracy sprawdzimy pocztę, przeczytamy wiadomości, odwiedzimy portale społecznościowe, posłuchamy muzyki, a nawet jeśli przyjdzie nam na to ochota, przeczytamy książkę. Telefon ma ułatwiać życie w każdym zakresie, pozwala kontrolować obowiązki domowe nawet wtedy, gdy jesteśmy gdzie indziej. Zaprogramuje inne urządzenia, jest w stanie sterować telewizorem. Czy są zatem potrzebne inne urządzenia, które kiedyś wydawały się być szczytem techniki? Zdarza się nam jeszcze czasem użyć laptopa jednak tylko dlatego, że praca z nim staje się wygodniejsza. Można jednak

śmiało powiedzieć, że nowoczesny telefon w znacznym stopniu potrafi zaspokoić potrzeby nawet najbardziej wymagającego użytkownika.

Indywidualne podejście do możliwości i potrzeb każdego obywatela

Marek Kalbarczyk

Jaki ma być świat za rok, za dziesięć, dwadzieścia lat? Czy jesteśmy zadowoleni z tego, jaki jest teraz? Czy aktualna rzeczywistość jest zgodna z naszymi marzeniami, czy raczej się z nimi rozmija? Jeśli to drugie, co należy uczynić, by nadrobić stracony czas? Czy potrafimy sformułować jednolity i zrozumiały komunikat, by mieć szansę na istotne zmiany?

Egzystencja milionów ludzi imponuje. Rozwój technologiczny i globalizacja, dzięki której tak łatwo przemieszczają się dobra materialne i idee, są fascynujące. Nie zmienia to faktu, że w zbyt wielu miejscach brakuje pokoju, bezpieczeństwa i godnych warunków życia. Niestety, nadal miliony ludzi, w tym również dzieci, głodują. Mnóstwo ludzi nie ma szans na wykształcenie i satysfakcjonujące warunki bytowe. Wreszcie, zbyt mało ludzi niepełnosprawnych potwierdza, że ich los, a także inni ludzie, są dla nich łaskawi. Co przeszkadza, by ułożyć stosunki społeczne zgodnie z ideałami, by wszyscy, na miarę swoich możliwości i warunków specyficznych dla ich najbliższego otoczenia, mogli korzystać z dobrodziejstw rozwiniętej cywilizacji? Może wystarczy po prostu chcieć i wykazać się wolą i odwagą dokonywania zmian? Może należy po prostu wziąć się do solidnej pracy?

Chodzi zarówno o aktywność jednostek, jak i całych społeczeństw i narodów. Z obserwacji społecznej aktywności wynika, że mimo wielorakich zajęć mamy dużo wolnego czasu. Wielu z nas czeka na godne poparcia wezwanie, by po raz kolejny w dziejach ludzkości stworzyć nową jakość. Ludzie nie lubią nieprzekonujących idei, chętnie jednak biorą udział w działaniach, co do których nabiorą przekonania, że są ważne. Stąd udział tłumów w różnych masowych akcjach.

Dziedzina wyrównywania życiowych szans osób, którym nie dopisało zdrowie, w szczególności osób ograniczonych różnymi niepełnosprawnościami, jest rozległa. W pierwszym rzędzie należy zanalizować specyficzne uwarunkowania poszczególnych grup osób niepełnosprawnych, by pomóc im indywidualnie oraz wychwycić i zrozumieć wspólne cechy trudności, które krępują ich rozwój. Dogłębna analiza rozlicznych przykładów umożliwia stworzenie jednolitej i kompleksowej koncepcji nowoczesnego i skutecznego niwelowania skutków inwalidztwa, a więc izolacji, braku aktywności, niechęci do bycia razem, a co za tym idzie braku wykształcenia i pracy. Można wtedy powrócić do szczegółowego projektowania rehabilitacji dostosowanego do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego obywatela. Wszelkie „wynalazki” mogą być cenne wyłącznie, gdy pomagają na dwa sposoby – wszystkim razem i każdemu z osobna.

Czy właśnie takie podejście zaprezentowała Organizacja Narodów Zjednoczonych

w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, polskie władze, które ratyfikowały tę konwencję, a teraz inicjują ważny dla nas program pod hasłem: „Dostępność Plus”, a wreszcie władze Unii Europejskiej?

Zgodnie z konwencjami ONZ oraz licznymi przykładami działań, podejmowanymi przez międzynarodowe organizacje i państwa, również w Polsce czyni się wiele, by osoby niepełnosprawne mogły uczestniczyć we wszelkich aktywnościach społeczeństwa jako całości oraz ich lokalnych społecznościach stanowiących jej składowe. Uczestnictwo to nie może być fikcyjne, lecz jak najbardziej pełne, wartościowe i satysfakcjonujące. Powinno nam zależeć, by niepełnosprawność w nowoczesnym świecie nie tylko nie miała, ale więcej – nie mogła mieć dyskwalifikującego znaczenia. Niezależnie od tego, jak oceniamy już podjęte działania, gdy egzystencja tych osób nadal jest trudna i często dochodzi do rezygnacji z podstawowych ambicji, musimy mieć świadomość, jak wiele pozostaje do zrobienia.

Co bardzo ważne – należy zdecydować, jaki wybieramy cel. Jego zdefiniowanie umożliwi ocenę, na ile zbliżyliśmy się do prawdziwej emancypacji osób niepełnosprawnych. Im łatwiejszy cel, tym łagodniejsza ocena aktualnego stanu rzeczy. Musimy podjąć poważną decyzję, czy wolimy zminimalizować cel i chwalić się jego łatwą i szybką realizacją, czy raczej powinniśmy wybrać cel ambitny i narazić się na konieczność pokonania dłuższej drogi prowadzącej do niego.

Cel – słowo klucz! Jaki wybierzemy i uznamy za nasz własny? Dbałość o każdego człowieka indywidualnie i dopiero wtedy, w oparciu o tę zasadę, zorganizowanie systemu wsparcia dla wszystkich. Nieważne czy chodzi o stwierdzoną prawnie niepełnosprawność, czy o nieuchwycone przez system i medycynę ułomności powodujące uczucie dyskomfortu. Zgodnie z najwspanialszymi osiągnięciami cywilizacji i najbardziej spektakularnymi przykładami jej sukcesów, uwzględniając historię i tradycję zachodniego kręgu kulturowego, spośród realnych do osiągnięcia celów, wybierzmy jak najambitniejszy.

Jakie należy zastosować rozwiązania prawne i organizacyjne, by zmiany, na które czekamy, stały się faktem? Jeśli mamy zrealizować cel maksymalny, musimy zadbać o skuteczne wdrożenie ich wszystkich. Wymagajmy najpierw od samych siebie i zrobmy jak najwięcej u nas – w Polsce. Dajmy szansę instytucjom, organizacjom, naukowcom, projektantom, wdrożeniowcom, rehabilitantom i producentom, by wykonali bez zbędnych utrudnień swoje części zadania.

Od wielkich wojen XX wieku, gdy zaczęto na poważnie dbać o inwalidów wojennych, wiele dzieje się w kwestii niwelowania skutków niepełnosprawności. Jednak nadal osobom niepełnosprawnym żyje się trudno. Owszem, w niektórych krajach stosuje się rozwiązania godne pozazdroszczenia, jednak dopiero nadchodzi czas wyposażenia osób niepełnosprawnych w rozwiązania technologiczne pozwalające zapomnieć o ułomnościach. Skorzystajmy z doświadczeń i osiągnięć innych i zmieńmy sytuację niepełnosprawnych obywateli w Polsce. Możemy pojechać do Nowej Zelandii, Australii, Japonii, Francji, Szwecji i przekonać się, jak tam dostosowano otoczenie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Możemy zapoznać się z systemami wsparcia, chociażby w Niemczech, Szwecji czy Danii, by nauczyć się nowoczesnego i pełnego empatii podejścia do tych osób. Nie zrażajmy się, że i tam wiele pozostaje do zrobienia. W związku z tym, że omawiana dziedzina daje możliwość wykazania się społeczną przemyślnością i solidarnością, niech Polska stanie się liderem w konstruowaniu systemu wsparcia na miarę XXI wieku.

Jaki zatem jest ten maksymalny cel? Nie wystarczy, że osoby niepełnosprawne w swoim subiektywnym odczuciu są zadowolone. Często są pod wpływem nieuprawnionej sugestii i nie wiedzą, jak są społecznie upośledzone. Nie wiedzą, jak żyją inni i jak bardzo są izolowani. Nawet nie znają rozwiązań, które mogą zniwelować ich trudności. Jak się okazuje, otoczenie bywa zainteresowane indoktrynacją mającą na celu oszczędności w pomaganiu ludziom niepełnosprawnym i chorym. Walka z niepełnosprawnościami i chorobami niestety dużo kosztuje. Dla przykładu, wystarczy nie wyjaśnić niewidomym, jak bardzo szkodliwy jest analfabetyzm. Do walki z tym zjawiskiem służą brajlowskie książki i komputerowe monitory. Nieświadomi swoich praw oraz niewiedzący o dostępnych na rynku rozwiązaniach technicznych, niewidomi nawet nie wnioskuje o tego rodzaju pomoc. Podobnie inne grupy niepełnosprawnych. Najpierw muszą wiedzieć, co niweluje skutki ich inwalidztwa, by o to wystąpić. Bez wiedzy o nowoczesnej rehabilitacji nic nie jest nowoczesne i sprawiedliwe. Tak, jak niewidomi powinni dysponować wszelkimi urządzeniami brajlowskimi i mówiącymi, tak słabowidzący powinni być wyposażeni w optyczne, elektroniczne i programistyczne lupy. To samo dotyczy osób niesłyszących, niepełnosprawnych ruchu, osób z trudnościami w komunikowaniu się itd. Wszyscy czekają na realizację programu „Dostępność Plus”. Niewidomi chcą samodzielnie docierać do celu, czytać, uczyć się i pracować, słabowidzący widzieć jak najwięcej, niesłyszący chcą z nami rozmawiać, niepełnosprawni na wózkach nie napotykać na bariery architektoniczne itd. Wszyscy powinni mieć dostęp do informacji, dóbr i usług, obiektów użyteczności publicznej i ich otoczenia na równi z innymi obywatelami.

Opieka socjalna, medyczna, rehabilitacyjna itd. muszą być na zadowalającym poziomie obiektywne, a nie subiektywne. Stać nas przecież na to. Należy umożliwić osobom niepełnosprawnym osiągnięcie takiego statusu społecznego, poziomu edukacyjnego i kariery zawodowej, nie odbiegających od poziomu społeczności, w których egzystują.

Maksymalny cel, do którego przekonuję, polega zatem na tym, że zarówno ludzie niepełnosprawni, jak i sprawni mają pewność, że uczyniono wszystko, co możliwe, by wyrównać życiowe szanse obywateli. Zrealizowanie takiego celu doprowadzi do pełnej emancypacji osób niepełnosprawnych. Gdyby udało się to w Polsce wdrożyć, przyniosłoby nam ogromne uznanie i szacunek innych narodów. To najznakomitszy sposób na promocję kraju. Wielkie znaczenie ma pojedynczy sportowiec, który zdobywa olimpijski medal, wybitny naukowiec, którego prace są cytowane w poważnych naukowych publikacjach, albo polityk, który głosi idee zgody między narodami. Co dopiero zorganizowanie nowoczesnego, dobrze zaprojektowanego i kompleksowego systemu wsparcia osób, które bez tego nie mogą dorównać innym.

Należy kontynuować i twórczo rozwijać dotychczasowe starania, a więc:

- zebrać dotychczasowe dokonania i ujednoczyć już stosowane rozwiązania,
- zbudować przemyślaną i przejrzystą nadbudowę ideową oraz instytucjonalną, by przyciągnąć do naszych idei jak najwięcej ludzi,
- dokonać przeglądu rozwiązań medycznych i technologicznych służących niwelowaniu skutków różnych niepełnosprawności, by wykorzystać je w nowym, rozbudowanym systemie wsparcia zarówno indywidualnego, jak i zbiorowego,
- wybrać rozwiązania techniczne i szkoleniowe, w których mamy sukcesy, rozwinąć ich produkcję i świadczenie na skalę międzynarodową,
- dopomóc w zbudowaniu polskich marek wiązanych z tą dziedziną: „produkt służący osobom niepełnosprawnym to często produkt polski”,
- zainicjować proces przekonywania naukowców i producentów z całego świata, że właśnie u nas należy się spotykać, dyskutować, szukać nowych idei i rozwiązań,
- pomagać w organizowaniu międzynarodowych konferencji itd.

Niech w coraz większym stopniu będzie jasne, że indywidualne podejście do możliwości i potrzeb każdego obywatela jest nieodłączną cechą prawdziwego i uczciwego rozwoju. Wtedy ludzie sprawni będą dumni, że wspólnie hołdujemy zasadzie: im bardziej ktoś jest poszkodowany, tym bardziej chcemy mu pomagać i niwelować skutki jego inwalidztwa.

Edukacja z prawdziwego zdarzenia – integracja segregacyjna czy segregacja integracyjna?

Jacek Kwapisz

W panelu udział wzięli: Marzenna Zaorska – prof. zw. dr hab. na UMK w Toruniu, Elżbieta Neroj – pracownik Ministerstwa Edukacji Narodowej, Władysław Gołąb – honorowy prezes Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach, Paweł Wdówik – kierownik Biura ds. Osób Niepełnosprawnych na UW, Marek Kalbarczyk – prezes Fundacji Szansa dla Niewidomych i prowadzący panel Jacek Kwapisz – emerytowany nauczyciel z Lasek i pracownik MEN.

Na początku panelu stwierdzono, że we współczesnej szkole w Polsce, uczeń niewidomy i słabowidzący w normie intelektualnej, może uczyć się w różnych formach organizacyjnych. W klasie ogólnodostępnej, integracyjnej lub specjalnej. Po otrzymaniu orzeczenia o specjalnych potrzebach edukacyjnych jego rodzice decydują, gdzie będzie się uczył. Organ prowadzący szkołę otrzymuje na jego naukę zwiększoną subwencję oświatową (waga

tej subwencji wynosi 2,90; przy niepełnosprawności wielorakiej waga ta wynosi 9,50). Od niedawna organ prowadzący jest zobowiązany przekazać szkole subwencję o wartości nie mniejszej niż została wyliczona przez MEN. Ucznia niewidomego obowiązuje ta sama podstawa programowa co innych uczniów. Nauczyciele są jednak zobowiązani do dostosowania jej do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Po zakończeniu kolejnego etapu edukacyjnego obowiązuje ucznia z niepełnosprawnością widzenia sprawdzian lub egzamin dostosowany do jego potrzeb edukacyjnych. W każdej szkole dyrektor powinien zorganizować uczniowi niewidomemu zajęcia specjalistyczne: orientacji przestrzennej i nauki brajla.

Stwierdzono również, że niewidomi studenci mają wsparcie zatrudnionych tam pełnomocników ds. studentów niepełnosprawnych czy, tak jak to jest na Uniwersytecie Warszawskim, biur zajmujących się tym problemem w sposób wieloaspektowy.

W dyskusji pojawił się problem wysokich kosztów pomocy dydaktycznych, wyboru i dystrybucji podręczników oraz bezpiecznego i samodzielnego funkcjonowania na terenie szkoły i uczelni. Dużą nadzieję na rozwiązanie tych problemów daje wprowadzony niedawno program Dostępność Plus.

Rozwiązania systemowe wymaga wykorzystanie potencjału nauczycieli i zgromadzonych pomocy dydaktycznych szkół i ośrodków dla niewidomych i słabowidzących dla wsparcia kształcenia włączającego.

W sprawozdawczości oświatowej nie można jednoznacznie stwierdzić ile w polskich szkołach uczy się dzieci niewidomych, ponieważ część z nich jest rejestrowana w grupie uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Wnioskowano, że może należałoby określić w orzeczeniu niepełnosprawność wiodącą.

Standard WCAG 2.1 – dostosowanie stron internetowych oraz aplikacji mobilnych dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku

Justyna Muszalska

1. Czym jest dostępność cyfrowa? Wprowadzenie do tematyki wytycznych dla dostępności treści internetowych.

- Komu służą standardy dostępności stron internetowych?
- Zasady standardów dostępności: postrzegalność, funkcjonalność, zrozumiałość, solidność.
- Kryteria sukcesu i ich mierzalność.

- Poziomy zgodności: A, AA, AAA.

2. Poprzednie wersje: WCAG 1.0 i WCAG 2.0. – omówienie 12 wytycznych.

- Alternatywa w postaci tekstu.
- Media zmienne w czasie.
- Możliwość adaptacji.
- Możliwość rozróżnienia.
- Dostępność z klawiatury.
- Wystarczająca ilość czasu.
- Ataki padaczki.
- Możliwość nawigacji.
- Możliwość odczytania.
- Przewidywalność.
- Pomoc przy wprowadzaniu informacji.
- Kompatybilność.

3. Co nowego: czym WCAG 2.1 różni się od WCAG 2.0. – 17 nowych kryteriów sukcesu.

- Orientacja.
- Określenie przeznaczenia elementów wejściowych.
- Określenie przeznaczenia.
- Dopasowanie do szerokości.
- Kontrast elementów nietekstowych.
- Odstępy w tekście.
- Zawartość wyświetlana pod wskaźnikiem lub po oznaczeniu fokusem.
- Znakowe skróty klawiszowe.
- Limity czasowe.
- Animacja po interakcji.

- Gesty wskaźnikowe.
- Anulowanie zdarzeń wskaźnika.
- Etykieta w nazwie.
- Wzbudzanie ruchem.
- Rozmiar celu.
- Współwystępujące mechanizmy wejścia.
- Komunikaty o stanie.

Świat oglądany tyflograficznie i magnigraficznie

Maciej Motyka

Potrzeby ludzi na każdym etapie życia są różne. Nie inaczej jest w przypadku osób niewidomych i niedowidzących. Źle zorganizowana przestrzeń publiczna czy najbliższe otoczenie może skutecznie ograniczyć możliwość oraz potrzebę swobodnego poruszania się, przemieszczania, ale często potrafi być prawdziwym zagrożeniem dla życia i zdrowia wielu osób. Żyjemy w czasach, w których posiadamy już wiedzę oraz odpowiednie zaplecze technologiczne, by dostępność miejsc, towarów i usług była na wysokim poziomie. Wciąż jednak bywa z tym różnie i przy okazji powstających w Polsce wielkich inwestycji, zmianie infrastruktury drogowej, zapomina się o użytkowniku. W przypadku, gdzie użytkownikiem jest osoba z dysfunkcją wzroku, nie powinno zabraknąć informacji, które są przedstawione w odpowiedniej formie. Często w przestrzeni brakuje informacji zapisanych powiększoną czcionką z odpowiednimi kontrastami, czy tych zapisanych w alfabecie Braille'a. Aby przedstawić te informacje, zazwyczaj nie trzeba zmieniać formy przekazu, ale udostępniać je w sposób możliwy do odczytu dla wszystkich. Przykładem mogą być tutaj plany tyflograficzne, które tworzone uniwersalnie służą każdemu użytkownikowi przestrzeni, w jakiej się znajdują. Poza formą graficzną i tekstem czarnodrukowym posiadają warstwę wypukłą oraz wyposażane są w sensory, dzięki którym komunikaty stają się udźwiękowione. Dopełnieniem mogą stać się poziome oznaczenia, tzw. linie prowadzące z polami uwagi, oznaczenia magnigraficzne – powiększone, w miejscach gdzie znajdują się standardowe informacje.

Tak zorganizowaną przestrzeń możemy dziś spotkać na wielu kolejowych dworcach, większych portach lotniczych, czasami miejscach kultury i rozrywki, jak muzea, ogrody zoologiczne, parki krajobrazowe itp.

Rozwiązania te potrafią sprawić, że świat staje się otwarty dla niewidomych.

Audiodeskrypcja otoczenia i audiodeskrypcja dzieł sztuki

Milena Rot

W panelu wzięły udział: ekspert w dziedzinie rehabilitacji niewidomych i słabowidzących z Izraela – Nurit Neustadt-Noy i dr Aneta Pawłowska z Uniwersytetu Łódzkiego.

Pani Nurit opowiedziała, jak wygląda audiodeskrypcja oraz proces jej przygotowywania w Izraelu. Audiodeskrypcja w tym państwie to zjawisko stosunkowo nowe, traktowane z ogromną pieczołowitością i powagą. Przeprowadzane są bowiem szkolenia, podczas których kursanci zdobywają wiedzę na temat tego, czym jest audiodeskrypcja oraz jak się ją tworzy. Każdy opis do sztuki teatralnej, względnie innego wydarzenia, jest konsultowany z osobami niewidomymi, które udzielają wskazówek i uwag. Szkolenia dla przyszłych twórców audiodeskrypcji są przeprowadzane przez światowych specjalistów w tej dziedzinie.

Prezentacja Nurit Neustadt-Noy została przyjęta przez słuchaczy z ogromnym zainteresowaniem. Uczestnicy zadali kilka pytań. Na zakończenie dr Pawłowska zwróciła uwagę na fakt, że w Izraelu audiodeskrypcja jest traktowana holistycznie i że w Polsce brakuje konkretnego systemu, który by przygotowywał twórców audiodeskrypcji do tego, jak ją tworzyć i w jaki sposób winna być „oddawana” w ręce najbardziej zainteresowanych, czyli niewidomych i słabowidzących.

Podsumowując, panel był niezwykle ciekawą prezentacją tego, jakie podejście do audiodeskrypcji jest w Izraelu oraz umożliwił przedyskutowanie osiągnięć w tej dziedzinie w Polsce.

Nasze środowisko - sytuacja organizacji, instytucji i firm, zatrudnienie na otwartym rynku pracy

Sylwester Peryt

Podstawą dyskusji były zapisy Konwencji Praw Osób z niepełnosprawnościami, obowiązującej w Polsce od 25 października 2012 r. Konwencja (art.27) upomina się o prawo osób z niepełnosprawnościami do pracy na zasadzie równości z innymi osobami, w tym o prawo do możliwości zarabiania na życie poprzez pracę swobodnie wybraną lub przyjętą na rynku pracy oraz w otwartym, integracyjnym i dostępnym dla osób z niepełnosprawnościami środowisku pracy. Konwencja zakazuje dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność w odniesieniu do wszelkich kwestii dotyczących wszystkich form zatrudnienia, w tym warunków rekrutacji, przyjmowania do pracy i zatrudnienia, awansu zawodowego oraz warunków pracy. Zapisy Konwencji gwarantują dostęp do rozmaitych form zatrudnienia, prawo do zrzeszania się w związkach zawodowych, korzystania z praw pracowniczych na

zasadach równości z osobami bez niepełnosprawności. Ponadto osoby z niepełnosprawnością powinny otrzymywać odpowiednie wsparcie w postaci racjonalnych dostosowań stanowiska i warunków pracy, zgodnych z indywidualnymi potrzebami od zatrudniającej ich firmy lub organizacji.

W Polsce zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami regulowane jest w znacznej mierze przepisami odrębnymi poza Kodeksem Pracy. Rozwiązanie takie jest uzasadnione w przypadku niektórych grup zawodowych. Nie powinno być stosowane z uwagi na cechę osoby, jak płeć, wiek, czy niepełnosprawność.

Pomimo wielu instrumentów, w tym finansowych, wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnością należy do najniższych w UE. Ostatni wzrost wskaźnika należy wiązać z obniżeniem wieku emerytalnego, który zmienia wielkość populacji aktywnej zawodowo. Śledząc pozostałe wskaźniki rynku pracy należy jednoznacznie stwierdzić, że wzrostu zatrudnienia nie ma, ale jednocześnie następuje przesunięcie z rynku chronionego na otwarty (na koniec 2015 r. 30 tys. osób; dane PFRON).

Struktura zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami pokazuje, że zatrudniane są one głównie na stanowiskach niskiego szczebla i pomocniczych – wciąż dominuje ochrona i sprzątnięcie, a zarobki nie przekraczają lub nieznacznie, najniższą krajową.

Znaczne w ostatnich latach zwiększenie liczby osób z wykształceniem wyższym nie wpływa na strukturę zatrudnienia, a jednocześnie znacząca część osób pracuje poniżej swoich kwalifikacji i umiejętności. Brak korelacji pomiędzy oferowanymi stanowiskami pracy a przygotowaniem do nich, stanowiska oferowane są przez pryzmat niepełnosprawności, a nie kwalifikacji.

Wsparcie oferowane przez publiczne służby zatrudnienia osobom poszukującym pracy jest dalece niewystarczające i nieefektywne, większość osób poszukuje pracy na własną rękę lub ze wsparciem organizacji pozarządowych (w rejestrach PUP pozostaje tylko 110 tys. osób; dane GUS).

Polskie rozwiązania nie sprzyjają zatrudnianiu osób wymagających szczególnego wsparcia. Sporny jest pogląd, czy mogą być one pracownikami.

Osoby, które wymagają wsparcia osoby trzeciej mogą jedynie w niewielkim zakresie (20% czasu pracy pracownika pomagającego) liczyć na sfinansowanie pomocy ze środków publicznych. Negatywnie oceniane są działania w ramach szeroko pojętego zatrudnienia wspomaganego osób niewidomych.

Sport i turystyka

Wojtek Makowski

Panel traktował o specyfice sportu osób niepełnosprawnych, o podobieństwach i różnicach względem sportu osób pełnosprawnych, a także o niezaprzeczalnym sensie podejmowania aktywności fizycznej przez osoby z dysfunkcjami. Opowiadał o sytuacjach, które spotykają nas w życiu sportowym i codziennym, w których potrzebujemy pomocy osób trzecich, oraz o chwilach, w których chcemy radzić sobie zdecydowanie sami. Wyniósł wniosek, że istnieje bardzo cienka linia między pomaganiem osobie z niepełnosprawnością a wyręczaniem jej, ale warto w pewnych sytuacjach skorzystać z pomocy innych, ponieważ może to pomóc nie tylko niepełnosprawnym, ale także tym, którzy mają ochotę i potrzebę niesienia pomocy. Mimo pewnych ograniczeń, niepełnosprawni mają potrzeby sprawdzania się w różnych warunkach i podejmowania coraz to nowych wyzwań – sportowych i tych w codziennym życiu, bo tylko to gwarantuje rozwój i podtrzymywanie poczucia własnej wartości na odpowiednim poziomie.

Media w służbie wyrównywania życiowych szans osób z dysfunkcją

wzroku

Marek Kalbarczyk

Niestety, zarówno społeczeństwo, jak i władze niewiele wiedzą o naturze niepełnosprawności wzroku. W gruncie rzeczy można liczyć jedynie na to, że mają świadomość, iż właśnie to inwalidztwo jest najtrudniejsze. Przejawia się to w powszechnie wypowiedzianych słowach, z których wynika, że można być niepełnosprawnym na różne sposoby, byle nie stracić wzroku. Dla ogromnej większości ludzi jest to niewyobrażalne nieszczęście. Co to oznacza? Otóż to, że brakuje wiedzy, jak żyć nie widząc. Skoro jednak tak, to tym bardziej niewidomi wymagają empatii i wsparcia. I być może takie by otrzymali, gdyby spełnić jeszcze jeden warunek – wiedzieć, jak pomagać i niwelować skutki tej ułomności.

Zbyt mało mówi się o tym w szkole i na studiach, chociaż tam jest trochę takich zajęć. O wiele gorzej jest w mediach. Kto widział niewidomego w filmie, audycji publicystycznej, dziennikach telewizyjnych, albo słyszał w audycjach i wiadomościach radiowych? Jeśli nie jest tak, że niewidomych nie ma tam wcale, to co najwyżej są obecni bardzo rzadko. Jak wtedy ma o nas oraz o naszej niepełnosprawności wiedzieć zwykły widz i słuchacz? Skąd ma wiedzieć, jak okazać empatię i jak pomagać? Skąd mają się dowiedzieć o istnieniu brajlowskich monitorów, notatników i drukarek, o syntezatorach mowy i audio-deskrypcji, o wypukłych mapach, książkach, terminalach informacyjnych, o systemach beaconów i aplikacjach na smartfony oraz o elektronicznym powiększaniu obrazów?

Media stanowczo zawodzą. W dbałości o popularność omijają trudniejsze tematy, a między innymi nas – niewidomych. Tymczasem wykonałyby znakomitą pracę, gdyby

nas pokazały oraz przedstawiły rozwiązania służące niwelowaniu skutków braku wzroku. Właśnie o to apelujemy. Aby to było realne i sensowne, namawiamy do współpracy mediów z osobami niewidomymi i słabowidzącymi. Mogliby osobiście przedstawić to, co dla innych jest niezrozumiałe. Przecież najlepiej wiedzą, co to jest nowoczesna rehabilitacja.

W panelu wziął udział Krzysztof Skowroński z radia Wnet, które od lat czyni wiele dobrego w dziedzinie, o której mówimy. Zapraszamy słuchaczy do tego radia. Radio Wnet to nowa jakość, zupełnie inna od reszty „leniwych” mediów.

Uczestnicy wystawy REHA

Producenci i sprzedawcy

- Altix
- Ambutech
- Bocciasport.com
- Brawo
- Dolphin Computer Access Ltd.
- E.C.E Konrad Łukaszewicz
- Freedom Scientific
- Illusi
- InsideVision
- INVIEW MEDICAL
- iWorldService
- Medison Wojciech Maj
- Optelec
- Rehan Electronics Ltd.
- (RNIB) Royal National Institute of Blind People
- Robot manufacture
- Transition Technologies
- ViewPlus Technologies

Przedstawiciele organizacji niewidomych z zagranicy

- Białoruś
- Bułgaria
- Gruzja
- Izrael
- Kenia
- Mołdawia
- Rumunia
- Serbia

Instytucje i organizacje

- Akademia Górniczo-Hutnicza
- Cricoteka
- Fundacja Kołobajki
- Fundacja Szansa dla Niewidomych
- Galeria Arsenał
- Muzeum Azji i Pacyfiku
- Muzeum Narodowe w Kielcach
- Stowarzyszenie działań twórczych i rozwoju „Nawigacja”
- Szkoła Policealna Integracyjna Masażu Leczniczego nr 2 w Krakowie
- Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach
- Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym
- Tyflografika
- Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Informacje o wystawcach

Uczestnicy wystawy technologicznej REHA

Altix

Firma działa na rynku tyfłoinformatycznym od 1989 roku. Jest producentem i dystrybutorem wielu innowacyjnych urządzeń i programów, ułatwiających funkcjonowanie osób niewidomych i słabowidzących. Zastąpiła wprowadzeniem na rynek pierwszego syntezatora mówiącego po polsku, nowatorskiego wachlarza programów i urządzeń mówiących, brajlowskich i powiększających obraz. Wdraża rozwiązania, dzięki którym przestrzeń publiczna staje się dostępna dla niewidomych i słabowidzących. Są to m.in.: dotykowe plany i mapy, ryciny dzieł sztuki i zabytków, multimedialne terminale informacyjne, za które w roku 2017 firma Altix została wyróżniona tytułem „Teraz Polska”.

Ambutech

Firma powstała na początku lat 80. Jest jednym z największych producentów białych lasek na świecie. Jej produkty są dystrybuowane do 80 krajów i mają kluczowe znaczenie dla swobodnego i samodzielnego poruszania się ich niewidomych użytkowników. Produkty firmy cieszą się niezwykłą popularnością ze względu na ich trwałość oraz lekkość i łatwość użytkowania.

Bocciasport.com

To pierwszy w Polsce sklep sportowy dla osób niepełnosprawnych. W jego ofercie znajduje się sprzęt do ponad 40 dyscyplin sportu paraolimpijskiego. Można tam znaleźć sprzęt i akcesoria sportowe dla osób niewidomych i słabowidzących do takich dyscyplin jak: goalball, showdown, blind basket, blind boccia, blind football, laserowe strzelectwo dźwiękowe, blind football, piłki z dzwonkami.

Brawo

Firma została założona w 1992 r. Jej misją jest dostarczanie zaawansowanych technologicznie rozwiązań ułatwiających pracę i codzienne funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym. Idea jest prosta: osoba niepełnosprawna może sprawnie funkcjonować na wielu płaszczyznach pomimo dysfunkcji, jeśli tylko dostarczy się jej odpowiednich narzędzi. Od 2008 r. firma prowadzi także szkolenia w zakresie biznesu i psychologii, prawa zamówień publicznych oraz informatyki.

Dolphin Computer Access

Firma powstała w 1986 roku w Wielkiej Brytanii. Jest liderem na rynku produktów dla osób mających problemy z widzeniem. Są one tworzone z myślą o wszystkich użytkownikach, także o osobach, które dopiero rozpoczynają swoją przygodę z nowoczesnymi technologiami. Wśród najważniejszych produktów firmy znajdują się: Dolphin SuperNova oraz Dolphin Guide, które umożliwiają osobom niewidomym obsługę poczty email oraz poruszanie się po stronach internetowych.

E.C.E. Konrad Łukaszewicz

Firma powstała 26 lat temu. Jest producentem sprzętu dla osób niewidomych i słabowidzących. Ma w swojej ofercie szeroką gamę produktów, które z powodzeniem używane są przez wielu niewidomych i słabowidzących w Polsce. Firma aktywnie wspiera działania społeczne dedykowane osobom niewidomym, jak np. program „Zobaczyć morze” w zakresie dostosowania żaglowca dla potrzeb osób niewidomych i słabowidzących.

Ilusi

To młoda, nowoczesna i pełna wyjątkowych pomysłów marka. Działalność firmy polega na projektowaniu i wykonywaniu nietuzinkowych mebli. Kluczowym projektem ILUSI jest seria mebli i frontów TATTO. Dlaczego są wyjątkowe? TATTO to meble dla dzieci niewidomych i słabowidzących. Pomysł jest prosty. Meble mają wchodzić w interakcje z dzieckiem, mają dawać radość, pobudzać sensorycznie i nie stanowić przeszkody w przestrzeni dziecka z dysfunkcją wzroku.

insidevision

Głównym celem firmy jest ułatwienie osobom niewidomym i słabowidzącym dostępu do nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Najbardziej znanym produktem firmy jest dotykowy tablet InsideOne, który umożliwia współpracę osoby niewidomej z widzącą.

InView Medical

Firma powstała w 2009 r. Specjalizuje się we wprowadzaniu innowacyjnych rozwiązań służących pacjentom z chorobami oczu. Jest wyłącznym dystrybutorem produktów firmy OrCam w Polsce.

iWorldService

iWorldService to autoryzowany serwis urządzeń marki Apple. Wiele miesięcy szkoleń przygotowani, zdanych egzaminów oraz testów technicznych pozwoliło na utworzenie miejsca skupionego na potrzebach klientów indywidualnych oraz biznesowych, dla których urządzenia Apple są narzędziami pracy. W marcu 2018 r. iWorldService otrzymał nagrodę Apple Premium Service Provider 2018.

Medison Wojciech Maj

To firma zajmująca się dystrybucją sprzętów dla osób mających problemy z widzeniem. Prowadzi też różnorodne szkolenia zarówno tyflotechnologiczne, jak i rehabilitacyjne.

Rehan Electronics Ltd.

Firma powstała w 1986 r. Jest międzynarodową korporacją mającą ogromne doświadczenie w opracowywaniu i produkcji sprzętu medycznego dla osób cierpiących na zaburzenia widzenia. Biura firmy znajdują się w Niemczech, Holandii oraz Irlandii.

RNIB (Royal National Institute of Blind People)

Największa działająca w Zjednoczonym Królestwie organizacja, zajmująca się pomocą osobom z dysfunkcjami wzroku. RNIB oferuje niewidomym i słabowidzącym wsparcie mentalne, emocjonalne, ale również praktyczne, w postaci urządzeń niwelujących skutki niepełnosprawności narządu wzroku. Główną misją organizacji jest niwelowanie barier, z którymi muszą się mierzyć niewidomi i słabowidzący, a także burzenie stereotypów na temat osób z dysfunkcjami wzroku.

Robot Manufacture

Polski programista Piotr Cybulski stworzył prototyp innowacyjnego aparatu fotograficznego dla niewidomych o nazwie „BlindTouch”.

Transition Technologies

To dynamicznie rozwijająca się firma, oferująca wiele innowacyjnych rozwiązań technologicznych. Jest twórcą szerokiej gamy aplikacji mobilnych, ułatwiających samodzielne funkcjonowanie osobom niewidomym i słabowidzącym.

VFO

Największy na świecie producent technologii asystujących dla osób niewidomych i słabowidzących. Obecnie jest to koncern składający się z następujących firm: Optelec, Freedom Scientific, Ai Squared, The Paciello Group oraz Enhanced Vision.

Firma Optelec jest wiodącym producentem rozwiązań wspomagających dla osób z dysfunkcjami wzroku. Jej flagowe produkty to: ClearView, Compact +, Compact 6 HD, Traveller.

Freedom Scientific projektuje i sprzedaje jedno z najbardziej znanych produktów dla niewidomych na świecie. Są to: JAWS, Magic, Focus.

ViewPlus Technologies

To jeden z największych producentów różnego rodzaju brajlowskich drukarek. Firma została założona w 1997 r.

Delegacje zagraniczne obecne na REHA

Białoruś

Po raz kolejny na naszej Konferencji pojawili się reprezentanci Białoruskiego Związku Niewidomych (Belarussian Association of Visually Handicapped), którzy opowiedzieli o sytuacji niewidomych i słabowidzących w ich kraju.

Bułgaria

Bułgarska organizacja powstała w latach 20. XX wieku, co czyni ją jedną z najstarszych organizacji dla niewidomych w Europie. Działalność jej jest bardzo różnorodna, jednak głównym zadaniem jest efektywne wyrównywanie życiowych szans osób niewidomych i słabowidzących, równy dostęp do kultury, sportu, turystyki, nowoczesnych technologii, rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Gruzja

Pani Marina Mamulia to zaprzyjaźniona z naszą fundacją lekarka i działaczka na rzecz niewidomych i słabowidzących, która zainicjowała kontakty polsko-gruzińskie w tej dziedzinie. Być może to, co obejrzała na naszej Konferencji uda się przeszczepić także na gruziński grunt?

Izrael

Z nieukrywaną dumą i radością informujemy, że zaszczyliła nas swoją obecnością Pani Nurit Neustadt-Noy – specjalistka w dziedzinie rehabilitacji osób niewidomych i słabowidzących z Izraela. Wszyscy mogliśmy posłuchać jej wystąpienia podczas sesji merytorycznej i panelu dyskusyjnego, który poprowadziła. Gościliśmy również Pana Nati Bialistok-Cohen – Dyrektora organizacji Center of the Blind in Israel. Mamy nadzieję, że ta znajomość rozkwitnie poprzez współpracę przy międzynarodowych projektach.

Kenia

Kenya Union of the Blind (KUB) to narodowa organizacja działająca na rzecz niewidomych i słabowidzących. Powstała w połowie lat 60. XX wieku. Jej misją jest wyrównywanie życiowych szans oraz likwidowanie barier, na jakie napotykają osoby z dysfunkcjami wzroku. Organizacja realizuje wiele programów, m.in. szkolenia niewidomych z technologii wspomagających, wyrównywanie życiowych szans niewidomych i słabowidzących kobiet czy wsparcie edukacji niewidomych dzieci.

Mołdawia

Swoją obecnością na konferencji REHA zaszczylicili nas również przedstawiciele Mołdawskiego Związku Niewidomych. Chętnie opowiadali o realizowanych projektach aktywizujących osoby niewidome i słabowidzące z tego kraju.

Rumunia

Odwiedzili nas: prezes Rumuńskiego Związku Niewidomych oraz przedstawicielka firmy Altix Vision. Była to już bodaj dziesiąta wizyta reprezentantów Rumunii w Polsce. Warto wspomnieć, że tam właśnie odbywają się podobne do naszej konferencje REHA FOR THE BLIND IN ROMANIA.

Serbia

Sytuacja niewidomych w tym kraju nadal jest trudna. Dlatego tym większą radością jest fakt, że nasi przyjaciele z tego kraju nas odwiedzili, by wymienić się doświadczeniami i zainspirować tym, co my już osiągnęliśmy.

Instytucje obecne na wystawie REHA

Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Akademii Górniczo-Hutniczej

Biuro ma na celu przede wszystkim wsparcie studentów z niepełnosprawnościami w zdobyciu wyższego wykształcenia. Z roku na rok oferta wsparcia studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami ulega rozszerzeniu, a działania uczelni stają się coraz bardziej profesjonalne. Biuro wyrównuje szanse na zdobycie wykształcenia studentów z różnymi niepełnosprawnościami.

Cricoteka

Rozpoczęła działalność w 1980 r. Przez dziesięć lat Ośrodek tworzył instytucjonalne podstawy funkcjonowania gromadząc materiały dokumentujące twórczość teatralną i plastyczną Tadeusza Kantora. Osoby niewidome wewnątrz Cricoteki mogą poruszać się w obecności psa przewodnika. Przygotowano audiodeskrypcje wybranych obiektów z wystawy stałej oraz ze zbiorów Cricoteki. Zapoznając się z audiodeskrypcjami dzieł Kantora, można poznać sześć etapów jego twórczości teatralnej – od Podziemnego Teatru Niezależnego po Teatr Śmierci.

Fundacja Kołobajki

Pracownia książek dotykowych tworząca bajki, które aby zobaczyć wystarczy dotknąć! Fundacja jest wielokrotnym laureatem 1 miejsca w konkursie na książkę dotykową „Manufaktura książki”, 3 miejsca w światowym konkursie na bajkę dotykową Typhlo&Tactus 2017 za Morskie Przygody Kapitana Seo.

Fundacja Szansa dla Niewidomych

Została założona w 1992 roku przez niewidomych i ich widzących przyjaciół. Jej działania koncentrują się na wspieraniu osób, które straciły wzrok, a medycyna nie daje im nadziei na poprawę losu. Fundacja realizuje corocznie kilkadziesiąt projektów ogólnopolskich i lokalnych. Jednym z najważniejszych jej celów jest promowanie czytelnictwa wśród osób niepełnosprawnych wzrokowo, głównie czytelnictwa w brajlu. Wydaje wiele publikacji zróżnicowanych tematycznie: poradniki, podręczniki, przewodniki turystyczne, książki beletrystyczne i kulinarne itp., a także od wielu lat czasopismo Help, które z formy kwartalnika w 2018 r. wróciło do formy miesięcznika.

Galeria Arsenał

Powstała w Białymstoku w 1965 r. Prezentuje i promuje sztukę najnowszą różnych mediów, dając świetny ogląd najważniejszych i najciekawszych zjawisk we współczesnej sztuce polskiej, nie stroniąc przy tym od wyzwań i eksperymentów. Galeria organizuje około 20 wystaw rocznie, również w kraju i za granicą. W proces edukacyjny często zaangażowani są artyści, a w ramach warsztatów przez nich prowadzonych powstają nowe prace. Istotną częścią działań edukacyjnych jest udostępnianie najbardziej znaczących zjawisk sztuki współczesnej osobom z niepełnosprawnościami słuchu i wzroku.

Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie

Powstało w 1973 r. z kolekcji Andrzeja Wawrzyniaka, przekazanej w darze na rzecz Państwa Polskiego. Liczyła ona wówczas ponad 4000 dzieł sztuki i obiektów etnograficznych z Indonezji i była owocem dziewięcioletniego pobytu ofiarodawcy na placówce dyplomatycznej w tym kraju.

Muzeum gromadzi, chroni, bada i prezentuje zabytki kultur Azji i Oceanii. Jego kolekcje to przede wszystkim świadectwa kultur tradycyjnych, należących do historii, zanikających lub zmieniających się szybko w zetknięciu z globalną cywilizacją.

Muzeum Azji i Pacyfiku prowadzi cykl spotkań skierowanych do osób niewidomych i słabowidzących, na których uczestnicy spotkania mogą dotknąć wybranych eksponatów.

Muzeum Narodowe w Kielcach

Muzeum jest otwarte na osoby z różnymi niepełnosprawnościami. W roku 2017 placówka ta została wyposażona w dostosowania dla osób niewidomych i słabowidzących, a także dla osób z niepełnosprawnością ruchu i słuchu.

Stowarzyszenie działań twórczych i rozwoju „Nawigacja”

Stowarzyszenie wyłoniło się jako owoc kilku relacji, których wspólnym mianownikiem jest twórczość i pomaganie drugiemu człowiekowi. Stowarzyszenie od początku swojego istnienia silnie współpracuje z kieleckim oddziałem Fundacji Szansa dla Niewidomych, realizując wspólnie ciekawe, artystyczne przedsięwzięcia, np. koncerty kolędowe w kieleckim Teatrze Lalki i Aktora „Kubuś”.

Szkoła policealna integracyjna masażu nr 2 w Krakowie

W Krakowskiej Szkole Masażu, bo tak jest ona nazywana, od ponad 60. lat kształcą się młodzież niewidoma i słabowidząca wraz z osobami widzącymi. Szkoła zatrudnia najlepszych specjalistów. Pracownicy z dumą i poczuciem misji dbają o to, by każdy uczeń był bezpieczny, czuł się komfortowo, posiadał wiedzę na najwyższym poziomie – był odpowiednio przygotowany do pracy zawodowej jako technik masażysta.

Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach i TOnO PRACA

Jan Gawlik opowiedział o działalności Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach, które istnieje od ponad stu lat. TOnO ma na celu otaczanie osób ociemniałych, niewidomych i słabowidzących wszechstronną opieką. Uczy, wychowuje, rehabilituje i pomaga odnaleźć się w świecie. Ścisłe współpracuje ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża. W swoich działaniach kieruje się zasadami nauki społecznej Kościoła.

TOnO PRACA jest przedsiębiorstwem społecznym o statusie non-profit, którego celem jest aktywizacja zawodowa osób niewidomych i słabowidzących, poprzez zapewnienie atrakcyjnej pracy, zaprojektowanie ścieżek kariery, stworzenie możliwości awansu zawodowego.

Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym

Towarzystwo powstało w roku 1991, a w 2005 uzyskało status Organizacji Pożytku Publicznego. Działa na terenie całej Polski i specjalizuje się we wspieraniu osób z jednoczesnym uszkodzeniem wzroku i słuchu. Ich działalność skupia się na rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb osób głuchoniewidomych i wychodzeniu im naprzeciw. Służą dorosłym, młodzieży, a także rodzicom dzieci głuchoniewidomych. Zrzeszają naukowców, lekarzy, rehabilitantów, pedagogów, osoby głuchoniewidome i ich bliskich oraz wolontariuszy.

Tyflografika

Prowadzący panel przedstawili historię tyflografiki i projektowania oraz wytwarzania rozwiązań dotykowych kolejnych generacji. Obecnie działają na rynku różne podmioty gospodarcze, które osiągnęły poziom zachodnich wytwórców w tej dziedzinie. Brak jednak w Polsce niezbędnych, ujednoliconych standardów, które powinny być stosowane wszędzie. Obecnie panuje bałagan i spotyka się różne rozwiązania, nawet w obrębie jednego terenu np. w obiektach komunikacji publicznej. Inaczej to realizuje dyrekcja dróg powiatowych czy miejskich i PKP.

Tyflografika to wszelkie pomoce dydaktyczne dla osób niewidzących, służące poznaniu otaczającej ich rzeczywistości w postaci schematów, rysunków, grafik czy map wypukłych.

Rodzajów wypukłej grafiki jest bardzo dużo:

- **Plany budynków i pomieszczeń, miejsc użyteczności publicznej, schematy komunikacyjne.** Wypukłe plany umożliwiają niewidomym poznanie topografii obiektu, dzięki czemu pozwalają na samodzielne poruszanie się po budynku. Liczba i wielkość planów zależy od wielkości budynku i liczby pięter.
- **Plany mogą być wykonane z transparentnego tworzywa sztucznego z podkładem w postaci wydruku kolorowego.** Stosuje się wielowarstwowe tworzywo sztuczne (wielowarstwowość polega na umieszczaniu na pierwszej warstwie kolejnej, która jest wypukła, całość uzupełnia brajl). Podkładem może być kolorowy wydruk.
- **Plany w postaci odlewu.** W tej technologii można prezentować wszelką informację od tej podstawowej, tekstowej po bardzo złożone modele 3D z informacją w brajlu oraz czarnym druku.
- **Publikacje reliefowe i brajlowskie.** Wykonuje się atlasy i mapy, m.in. geograficzne i historyczne. Publikacje przygotowuje się w kolorze i postaci wypukłej, dzięki czemu są one dostępne jednocześnie dla niewidomych i widzących.
- **Opracowania w nakładach wioletysięcznych, jak też pojedynczych** z zespołem doświadczonych tyflografików i tyflokartografów, którzy sprostają nawet najbardziej wymagającym zadaniom.

Nasi IDOLE

Konkurs IDOL jest organizowany od pierwszej edycji Konferencji REHA. W tym roku odbył się w dwóch etapach: regionalnym/wojewódzkim i krajowym/centralnym. Od kilku lat o wyborze IDOLI decydują uczestnicy i internauci. Kapituła konkursu jedynie weryfikuje prawidłowość przebiegu głosowania oraz wybiera IDOLI SPECJALNYCH. Konkursy regionalne zostały przeprowadzone w związku z Konferencjami REHA zorganizowanymi w poszczególnych miastach. Wybrani tam IDOLE dołączyli do grona kandydatów w głosowaniu krajowym. Ostateczne wyniki były przedstawione podczas uroczystości otwarcia Konferencji REHA. Nam, jako organizatorom, zależy na wyborze jak najciekawszych kandydatów, którzy powinni stać się wzorami dla innych.

Wyniki konkursu IDOL

Etap wojewódzki

IDOL ŚRODOWISKA

Województwo mazowieckie

I miejsce – Robert Zarzecki

Pracuje jako przewodnik na Niewidzialnej Wystawie, prowadzi gabinet masażu Cuda Niewidy.

II miejsce – Małgorzata Szumowska

Dyrektor Generalny i organizatorka warszawskiej Invisible Exhibition- Niewidzialna Wystawa.

III miejsce – Ursula Weber-Kusch

Od 1999 r. z pasją i poświęceniem uczy języka niemieckiego w średnich szkołach w Łaskach, w Jabłonkach. Zawsze pracowita, życzliwa i skromna.

Województwo śląskie

I miejsce – Sławomir Cywka

Multisportowiec. Prócz gry w Showdown biega na długich dystansach, a także trenuje Blind Football. Od 4 lat angażuje się w promowaniu i trenowaniu początkujących w Showdown na Śląsku.

II miejsce – Tadeusz Gierycz

Prowadzi koło grodzkie PZN w Bielsku-Białej, zajmuje się też organizacją sportu niewidomych w Klubie Osób Słabowidzących i Niewidomych Pionek.

Województwo zachodniopomorskie

I miejsce – Monika Jurczyk

Jest osobą profesjonalną i rzetelną, a także bardzo zaangażowaną w pomoc innym. Jest pracownikiem Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Integracyjnymi w Szczecinie. Asystuje osobom niewidomym oraz pomaga w organizowaniu spotkań integracyjnych, aktywizuje osoby niewidome i słabowidzące, bierze udział z młodzieżą w projektach Fundacji. Pani Monika Jurczyk cieszy się wysokim uznaniem i szacunkiem w środowisku. Jest osobą sumienną, obowiązkową, koleżeńską, zwracającą uwagę na szczegóły. Wykazuje się także świetną organizacją pracy, samodyscypliną i aktywnością.

II miejsce – Anna Okupińska

Była wieloletnim pracownikiem Zarządu Okręgu PZN w Szczecinie. Obecnie pełni funkcję dyrektora nowopowstałego Specjalistycznego Ośrodka Diagnostyki, Terapii i Rehabilitacji „Koniczynka”. Ponadto jest wykładowcą na kierunku „Tyflopädagogika”.

III miejsce – Eliza Rychlicka-Kolera

Osoba współpracująca z wieloma organizacjami i instytucjami, mająca wpływ na zaistnienie Fundacji Szansa dla Niewidomych w województwie zachodniopomorskim.

Województwo łódzkie

I miejsce – Katarzyna Tręda-Pisera

Rzecznik osób niepełnosprawnych w Łodzi, osoba, która swoim ciepłem i skutecznością zjednuje sobie wszystkich dookoła.

II miejsce – Anna Pluta

Filozof, etyk, pedagog (Uniwersytet Łódzki). Osoba energiczna z zacięciem organizatorskim, społecznym, naukowym i kulturalnym.

Województwo opolskie

I miejsce – Zdzisław Pogoda

Wieloletni wolontariusz licznych organizacji pozarządowych, w tym Fundacji Szansa dla Niewidomych w Opolu. Zawsze niezwykle zaangażowany w pomoc innym, człowiek, na którym zawsze i w każdej sytuacji można polegać.

II miejsce – Alicja Stelmaszczyk

Osoba o wielkiej pasji życia, która swoim entuzjazmem zaraża innych. Ala od wielu lat aktywnie uczestniczy w życiu sportowym osób niewidomych, jeździ na tandemie oraz bierze udział w zawodach strzeleckich.

Województwo lubuskie

I miejsce – Anita Nowicka

Anita Nowicka jest niewidomą masażystką w Centrum Estetyki Ciała Efekt w Zielonej Górze, gdzie dba o zdrowie i zadowolenie klientów.

II miejsce – Helena Szyperska

Jest prezesem Koła PZN Lubsko, z którym regularnie organizuje Dzień Białej Laski, spotkania tematyczne, imprezy integracyjne, zajęcia o charakterze sportowym oraz bierze udział w lokalnych eventach.

III miejsce – Klaudia Nowak

Jest niewidomą studentką UZ. Na co dzień porusza się z psem przewodnikiem oraz asystuje przy egzaminowaniu psów do prowadzenia dogoterapii.

Województwo świętokrzyskie

I miejsce – Joanna Winiarska

Radna miasta Kielce. Chętnie angażuje się w działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych, wszystkich tych, którzy potrzebują wsparcia społecznego.

II miejsce – Piotr Franiek

Świetnie zrehabilitowany niewidomy. Pracuje w Świętokrzyskim Okręgu Polskiego Związku Niewidomych, gdzie zajmuje się wsparciem technologicznym, naucza także piśma brajla.

III miejsce – Izabela Wałęga

Zaangażowana społecznie działaczka Polskiego Związku Niewidomych. Od lat czynnie angażuje się w pomoc środowisku osób niewidomych i słabowidzących.

Województwo podkarpackie

I miejsce – Maciej Białek

Niewidomy nauczyciel historii, pierwowzór filmowego Kacpra z książki Carte Blanche i filmu pod tym samym tytułem. Pomimo choroby nie porzucił swojej pasji, jaką jest pedagogika.

II miejsce – Ewa Bednarczyk

Wieloletnia prezes koła Polskiego Związku Niewidomych w Jarosławiu, wiceprezes Podkarpackiego Okręgu PZN. Na co dzień inicjatorka dostosowania przestrzeni publicznej pod kątem osób z dysfunkcją wzroku w Jarosławiu, działacz na rzecz środowiska osób niewidomych i słabowidzących.

Województwo podlaskie

I miejsce – Lucyna Snarska

Terapeuta widzenia, pedagog specjalny. Poprzez terapię widzenia pomaga w funkcjonowaniu wzrokowym nie tylko dzieciom słabowidzącym, lecz każdemu dziecku.

Województwo pomorskie

I miejsce – Ireneusz Pełka

Jedna z najbardziej rozpoznawalnych osób w Pomorskiej Jednostce Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym.

II miejsce – Ewelina Mikuta

Tyfloinformatyk z misją. Autorka innowacji społecznej skierowanej do środowiska osób niewidomych i niedowidzących. Dzięki jej działaniom grupa osób z dysfunkcją wzroku z Pomorza stała się kadrą instruktorską w zakresie tyfloinformatyki.

Województwo warmińsko-mazurskie

I miejsce – Grzegorz Miszczuk

Wspiera działania Warmińsko-Mazurskiej Jednostki Wojewódzkiej Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym: pomaga przy organizacji wycieczek, upowszechnia wiedzę o osobach głuchoniewidomych.

Województwo wielkopolskie

I miejsce – Krzysztof Galas

Niewidomy masażysta. Prowadzi własny gabinet masażu, poeta (wydał kilkanaście tomików poezji), autor felietonów, bard. W 2014 roku otrzymał odznakę honorową „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”. Od 2006 roku jest członkiem Związku Literatów Polskich. Swoją postawą udowadnia, że niepełnosprawność nie stanowi przeszkody w aktywności zawodowej i społecznej. Jest byłym sportowcem. Zdobył 38 medali na Mistrzostwach Polski w pływaniu w kategorii niewidomych.

II miejsce – Monika Janc

Osoba słabowidząca z równoczesnym ubytkiem słuchu i niepełnosprawnością ruchową, która swoją aktywnością zaraża innych. W środowisku niewidzących i głuchoniewidomych w województwie wielkopolskim znana jako chętna do bezinteresownej pomocy, empatyczna oraz wrażliwa na pokrzywdzonych przez los.

III miejsce – Michał Kubiak

Członek Wielkopolskiej Jednostki Wojewódzkiej Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym od samego początku jej działalności.

Województwo kujawsko-pomorskie

I miejsce – Helena Skonieczka

Helena Skonieczka działa w Bydgoszczy jako animator kultury od 1976 roku. Jest postacią znaną i cenioną nie tylko za zaangażowanie w działalność na rzecz integracji i aktywizacji lokalnej, ale także za aktywność na rzecz Polskiego Związku Niewidomych.

Województwo małopolskie

I miejsce – Piotr Zasadzki

Od kilku lat należy do Stowarzyszenia Strefa Wenus z Milo. Na stronie Stowarzyszenia możemy przeczytać o zainteresowaniu Piotra polityką antydyskryminacyjną. Od 7 lat należy do TPG – jest osobą głuchoniewidomą.

Województwo lubelskie

I miejsce – Sebastian Michailidis

Wiceprezes Integracyjnego Klubu Aktywnej Rehabilitacji i Sportu Niewidomych Ikar. Mówi o sobie: „Nie jestem sentymentalny, idę do przodu”, prowadzi zajęcia z osobami niewidomymi i jeździ na rowerze. Trener dyscypliny sportowej showdown, aktywnie działa na rzecz osób niepełnosprawnych.

Województwo dolnośląskie

I miejsce – Anna Jaworska PZN

Osoba słabowidząca, która energią i pracowitością zaraża innych. Pełna pomysłów. Praca z ludźmi niepełnosprawnymi wymaga cierpliwości, Ona ją ma.

II miejsce – Grażyna Chłopaś

Były prezes koła PZN-FABRYCZNA we Wrocławiu. Nadal mocno zaangażowana w działalność środowiska osób niewidomych i słabowidzących.

III miejsce – Marcin Lubczyk

Absolwent DSOSW nr 13 dla Niewidomych i Słabowidzących we Wrocławiu, gdzie został technikiem masażystą. Wada wzroku nie przeszkadza mu w odnoszeniu sukcesów – gra między innymi w Goalball – wraz z drużyną z Wrocławia zdobył Mistrzostwo Polski.

MEDIA

Województwo śląskie

I miejsce – TVS

Regionalna telewizja angażująca się w sprawy społeczne.

II miejsce – Radio EXPRESS FM

Rozgłośnia radiowa, która chętnie nawiązuje współpracę z inicjatorami działań społecznych na Śląsku.

Województwo opolskie

I miejsce – Radio Doxa

Odznacza się wieloletnią pomocą dla osób z niepełnosprawnością wzroku, chętnie podejmuje wszelkie inicjatywy otwierające świat niepełnosprawnym. Dzięki tej rozgłośni niepełnosprawni mają szeroki dostęp do informacji dotyczących ich środowiska.

Województwo świętokrzyskie

I miejsce – Wiktoria Sławińska: RMF MAXXX

Młoda, bardzo ambitna dziennikarka, która nie boi się poruszać tematów trudnych czy niewygodnych.

Województwo podlaskie

I miejsce – RADIO i

Wspiera działania na rzecz osób niepełnosprawnych, w swoich audycjach porusza sprawy społeczne. Przedstawiciele Fundacji Szansa dla Niewidomych również zostali zaproszeni do udziału w audycji jako goście dnia.

II miejsce – Polskie Radio Białystok

Audycja dla niepełnosprawnych, w której przedstawione są najważniejsze problemy środowiska niepełnosprawnych oraz użyteczne informacje o zmianach w przepisach prawnych.

Województwo pomorskie

I miejsce – ZKaszub

Portal internetowy, który chętnie wspiera ciekawe działania społeczne, w tym na rzecz środowiska osób z dysfunkcją wzroku na terenie Trójmiasta i Kartuz.

II miejsce – Radio Gdańsk

Rozgłośnia radiowa, która aktywnie angażuje się w życie społeczne także w działania na rzecz osób niewidomych i niedowidzących.

Województwo wielkopolskie

I miejsce – Karolina Kasprzak, miesięcznik „Filantrop Naszych Czasów”

Autorka artykułów o osobach słabowidzących i niewidomych oraz o inicjatywach realizowanych na rzecz tego środowiska. Materiały te znacząco wpływają na podniesienie świadomości społecznej w zakresie potrzeb i problemów tej grupy. Współautorka książki pt.: „12 kropel życia” o losie niewidomej Katarzyny Nowak. W 2017 roku zdobyła tytuł „Dziennikarz bez barier” w konkursie „Lodołamacze” oraz nagrodę Rektora Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Poznaniu w konkursie dziennikarskim „Znaki Dobra”.

Województwo kujawsko-pomorskie

I miejsce – Radio Pik

Emituje audycję dla niepełnosprawnych, w której przedstawione są najważniejsze problemy środowiska niepełnosprawnych oraz informacje o zmianach w przepisach prawnych.

Województwo małopolskie

I miejsce – Martyna Masztalerz

Prowadząca magazyn Radia Kraków o osobach niepełnosprawnych w Małopolsce „Pytania i wyzwania”. Pokazuje niepełnosprawnych jako osoby aktywne, pełne zapału i wiary we własne możliwości.

Województwo dolnośląskie

I miejsce – TVP 3 WROCŁAW

Regionalna telewizja angażująca się w sprawy społeczne.

URZĄD OTWARTY DLA NIEWIDOMYCH

Województwo mazowieckie

I miejsce – Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie

WCPR wspiera funkcjonowanie, rozwój i rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych. Dzięki realizacji takich projektów jak Virtualna Warszawa czy Aktywny Samorząd oraz innych form dofinansowania, osoby niepełnosprawne otrzymują pomoc finansową

przy zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego i optycznego, ułatwiającego codzienne funkcjonowanie w pracy i szkole.

II miejsce – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim

PCPR wspiera funkcjonowanie, rozwój i rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych. Ma przebudowaną i dostosowaną stronę internetową do potrzeb osób niewidomych.

Województwo śląskie

I miejsce – Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach

Urząd oferuje możliwość przetłumaczenia dokumentów na zapis Braille'a.

Województwo opolskie

I miejsce – Urząd Miasta Kędzierzyn-Koźle – Prezydent Miasta Sabina Nowosielska

Urząd Miasta na czele z Panią Prezydent wszystkie swe działania ukierunkowuje w ten sposób, aby jak najlepiej służyć wszystkim mieszkańcom, w tym osobom z niepełnościami. Podejmowane decyzje konsultowane ze środowiskiem niepełnosprawnych realnie przyczyniają się do poprawy ich warunków życia.

Województwo podkarpackie

I miejsce – Wydział Kultury Miasta Rzeszowa

Wydział Kultury wspiera działania na rzecz aktywizacji osób z dysfunkcją wzroku na wielu płaszczyznach.

II miejsce – Urząd Miasta Krosna

Urząd jest placówką otwartą na potrzeby osób niepełnosprawnych. Kadra pracownicza stale się szkoli i podnosi swoje kompetencje w zakresie prawidłowej obsługi osób niepełnosprawnych.

Województwo podlaskie

I miejsce – Centrum Aktywności Społecznej w Białymstoku

Miejsce do spotkań i integracji nie tylko osób niewidomych i słabowidzących, ale wszystkich niepełnosprawnych, starszych i młodszych. Centrum Aktywności Społecznej wspiera także organizacje pozarządowe.

Województwo pomorskie

I miejsce – Urząd Miasta Gdańska

Otwarty na potrzeby osób z dysfunkcją wzroku. Można spotkać powiększalniki i lupy na terenie urzędu, a pracownicy dysponują wiedzą potrzebną do prawidłowej obsługi niepełnosprawnych.

Województwo wielkopolskie

I miejsce – Urząd Miasta i Gminy w Kórniku

Na zamówienie UMiG w Kórniku pod koniec kwietnia 2018 roku na kórnickim rynku stanęły dwie makiety najważniejszych obiektów – Rynku i Zamku. Makiety są wyposażone w opisy w języku polskim, angielskim i w piśmie brajla oraz w kody kreskowe QR. Dzięki makietom niewidomi i słabowidzący turyści mogą palcami oglądać wszelkie detale tych zabytków. Makiety odwzorowują bowiem dokładny wygląd Rynku i Zamku. Nominacja za wzorowe przygotowanie, a zwłaszcza za społeczną wrażliwość na potrzeby tych osób.

Województwo kujawsko-pomorskie

I miejsce – P. Agnieszka Ćwiklińska, Podinspektor

Koordynuje projektem mającym na celu dostosowanie lokalu użytkowego (remontowanego) do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku.

Województwo małopolskie

I miejsce – Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Urząd Marszałkowski – Samorząd Województwa Małopolskiego w 2016 roku zainicjował projekt „Małopolska. Kultura wrażliwa”- zakładający zwiększanie obecności osób z niepełnosprawnościami w instytucjach kultury oraz w korzystaniu z oferty kulturalnej.

Województwo dolnośląskie

I miejsce – Urząd Miejski we Wrocławiu

Dostosowany dla niepełnosprawnych. Posiada przy wejściu głównym terminal z informacją o obiekcie, który zawiera: wypukły plan obiektu, system nagłaśniający odczytujący komunikaty, podpisy brajlowskie poszczególnych elementów panelu oraz druk powiększony z kontrastowym układem graficznym.

PLACÓWKA OŚWIATOWA

Województwo mazowieckie

I miejsce – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Słabowidzących nr 8 w Warszawie

Szkoła istnieje już 68 lat. Współzałożycielką była znana wybitna lekarka, doktor okulista – Zofia Galewska. W Ośrodku znajduje się Szkoła Podstawowa, Liceum i Szkoła Branżowa I stopnia, a także internat, dzięki któremu dzieci i młodzież spoza Warszawy również mogą podjąć naukę w specjalistycznej szkole. Ośrodek zapewnia mnóstwo ciekawych zajęć takich jak: tańce towarzyskie, kółko plastyczne, szachy, showdown, zajęcia teatralne. Pracują tam uczynni i mili ludzie.

Województwo śląskie

I miejsce – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Dąbrowie Górniczej

Placówka nowoczesna, bezpieczna, stwarzająca optymalne warunki do edukacji, wypoczynku, rehabilitacji. Wykwalifikowana kadra. Nowy kompleks budynków jest przystosowany dla uczniów niewidomych oraz poruszających się na wózkach.

Województwo zachodniopomorskie

I miejsce – Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi w Szczecinie

Jest jedyną szkołą w Szczecinie, w której od kilkunastu lat wszystkie klasy są integracyjne. W 2002 r. MENiS oraz Rzecznik Praw Dziecka nadali szkole miano Lidera Integracji. W 2017 r. placówka otrzymała Certyfikat Szkoły Przyjaznej Osobom Niewidomym. W liczącej 240 uczniów placówce uczy się 49 osób z niepełnosprawnościami, w tym liczna grupa osób z dysfunkcją wzroku. Ważnym elementem pracy szkoły jest ukazanie świata osób z dysfunkcją wzroku wszystkim uczniom poprzez różne zajęcia.

Województwo łódzkie

I miejsce – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 6 w Łodzi

Ośrodek dla niewidomych i słabowidzących był i jest wiodącą placówką edukacyjno-rehabilitacyjną. Jako jeden z pierwszych w Polsce wprowadził rehabilitację wzroku, wczesne wspomaganie rozwoju, informatyczne wspomaganie edukacji i rewalidacji, audiodeskrypcję.

Województwo opolskie

I miejsce – Szkoła Podstawowa nr 3 w Nysie

Szkoła w efektywny sposób pomaga uczniom z niepełnosprawnościami w zdobywaniu wiedzy, a także rozwijaniu umiejętności. Kadra nauczycielska w optymalny sposób stara się zapewnić wszelkie udogodnienia oraz sprawne funkcjonowanie niepełnosprawnych uczniów na terenie szkoły.

II miejsce – Zespół Szkół Medycznych im. Janusza Korczaka w Prudniku

Placówka otwarta na potrzeby niepełnosprawnych uczniów. Zapewnia odpowiednie warunki do rozwoju i optymalnego kształcenia się uczniów.

Województwo świętokrzyskie

I miejsce – Szkoła Podstawowa Integracyjna nr 11 im. Bohaterów Warszawy w Kielcach

Szkoła powstała w 1958 roku. Osoby niewidome i słabowidzące mają do dyspozycji specjalistyczny sprzęt, który ułatwia im naukę, a także są pod opieką wykwalifikowanych tyflopedagogów.

II miejsce – Przedszkole Samorządowe nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi w Kielcach

Placówka przyjazna osobom z różnymi niepełnosprawnościami. Przedszkolaki otrzymują nie tylko fachową pomoc pedagogów. Już od najmłodszych lat uczą się jak funkcjonują osoby z różnymi niepełnosprawnościami.

Województwo podkarpackie

I miejsce – Zespół Szkół Specjalnych im. UNICEF w Rzeszowie

Placówka stworzona dla potrzeb kształcenia dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. Nie tylko usprawnia i wspiera rozwój intelektualny ucznia, ale też jest środowiskiem sprzyjającym jego prawidłowemu rozwojowi emocjonalnemu.

Województwo podlaskie

I miejsce – Biblioteka Politechniki Białostockiej

Posiada stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku oraz księgozbiór w zapisie Braille'a.

II miejsce – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

Posiada sprzęt umożliwiający czytanie książek osobom z dysfunkcją wzroku oraz publikacje brajlowskie i wiele audiobooków.

Województwo pomorskie

I miejsce – Gdyńska Szkoła Społeczna

Placówka, w której uczą się dzieci z dysfunkcją wzroku w integracji z dziećmi w pełni widzącymi. Wyspecjalizowana kadra: tyflopedagodzy, instruktorzy brajla i orientacji przestrzennej.

II miejsce – Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 10 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdańsku

Dyrekcja dokłada wielu starań, aby odpowiadać na potrzeby uczniów z dysfunkcjami, a jednocześnie integrować dzieci pełnosprawne z ich niepełnosprawnymi kolegami.

Województwo kujawsko-pomorskie

I miejsce – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 w Bydgoszczy

Najstarsza placówka w Polsce kształcąca osoby z dysfunkcją wzroku. Łączy tradycję i nowoczesność. Na stałe wrosła w historię miasta i regionu. Ośrodek im. L. Braille'a jest nowoczesnym, otwartym i kreatywnym centrum kształcącym uczniów niewidomych, słabowidzących, głuchoniewidomych oraz ze złożoną niepełnosprawnością w wieku do 24 lat. Duży nacisk kładzie również na wspomaganie rozwoju małego niewidomego i słabowidzącego dziecka (0 do 6 lat).

Województwo małopolskie

I miejsce – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie

Dzięki doskonałym, kreatywnym pedagogom, Dyrekcji oraz wspaniałym współpracownikom (w tym międzynarodowym) jest jednym z najlepiej znanych i szanowanych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych dla Niewidomych i Słabowidzących w Polsce.

Województwo lubelskie

I miejsce – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej w Lublinie

Ośrodek kształci dzieci z różnymi niepełnosprawnościami od 1965 roku, posiada bogatą ofertę zajęć rehabilitacyjnych, nowoczesny sprzęt rehabilitacyjny oraz doświadczoną i kompetentną kadre.

Województwo dolnośląskie

I miejsce – DSOSW nr 13 dla Niewidomych i Słabowidzących im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu

Zalety Ośrodka: Wykwalifikowana kadra, nowy kompleks budynków przystosowanych dla uczniów niewidomych oraz poruszających się na wózkach, dobrze wyposażone gabinety rewalidacyjne, biblioteka brajlowska.

FIRMA/INSTYTUCJA

Województwo mazowieckie

I miejsce – Centrum Usług Społecznych „Społeczna Warszawa”

Jednostka organizacyjna miasta stołecznego Warszawy zajmuje się świadczeniem usług opiekuńczych dla osób z różnego typu niepełnosprawnościami.

II miejsce – Stowarzyszenie „Tęcza”

Organizacja powołana w 1990 roku przez rodziców dzieci z dysfunkcjami wzroku. Szczególną troską obejmuje dzieci i osoby ze złożoną niepełnosprawnością, dla których Stowarzyszenie powołało w Warszawie dwa dzienne ośrodki edukacyjno-terapeutyczno-rehabilitacyjne.

III miejsce – Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących CROSS

Powstało w 1991 roku, a od 2005 roku posiada status Organizacji Pożytku Publicznego. Głównym celem Stowarzyszenia jest propagowanie i rozwijanie kultury fizycznej oraz sportu wśród niewidomych i słabowidzących.

Województwo śląskie

I miejsce – Audiomovie | kino dostępne dla wszystkich

Innowacyjna w skali światowej aplikacja. Umożliwia odtwarzanie na smartfonach alternatywnych ścieżek lektorskich w kinie lub telewizji.

Województwo zachodniopomorskie

I miejsce – Fundacja Promocja Zdrowia

Założona przez dr Andrzeja Stecewicza w 2010 r. obecnie prowadzi kilka jednostek wspierających osoby niepełnosprawne, m.in. z niepełnosprawnością wzroku, słuchu, neurologiczną i z niepełnosprawnościami sprzężonymi: Ośrodek „Koniczynka” realizujący terapię dla dzieci i osób dorosłych, Zakład Integracji Społeczno-Zawodowej, Klub Seniora, Dom Wsparcia oraz Dzienny Ośrodek Wsparcia Osób Niepełnosprawnych w Dąbiu. Działa w obszarze zdrowia i rehabilitacji społeczno-zawodowej.

II miejsce – PFRON – Oddział Zachodniopomorski

Institucja wspierająca wszystkie formy rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jego Dyrektorka – Pani Anna Rąbel może poszczycić się wszechstronną wiedzą z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych w Polsce.

Województwo łódzkie

I miejsce – Kołobajki

Kołobajki to pracownia książki dotykowej dla dzieci niewidomych i słabowidzących założona przez dwuosobowy zespół: Kirię Konowałową i Patrycję Zalejską. Jedna z niewielu takich pracowni nie tylko w Polsce, ale i w Europie. Kołobajki były wielokrotnie nagradzane, m.in. pierwszym miejscem w konkursie na książkę dotykową „Manufaktura książki”. Zdobyły także trzecie miejsce w światowym konkursie na bajkę dotykową Typhlo&Tactus 2017 za Morskie Przygody Kapitana Seo.

II miejsce – Regionalne Centrum Wolontariatu CENTERKO

Biuro pośrednictwa pracy wolontarystycznej promujące wolontariat jako formę aktywizacji zawodowej. Głównym celem RCW jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz marginalizacji

Województwo opolskie

I miejsce – Restauracja Niebo w Gębie w Opolu

Wszyscy goście, również ci z niepełnosprawnością, czują się tu „jak w niebie”.

Województwo lubuskie

I miejsce – Narodowy Fundusz Zdrowia Oddział Lubuski

Pracownicy zostali przeszkoleni z zakresu obsługi osób z niepełnosprawnością i z powodzeniem stosują tę wiedzę w praktyce.

II miejsce – Spółdzielnia Socjalna Zielone Oko

Miejsce stworzone z myślą o osobach z zaburzeniami widzenia oraz ich rodzin. Oferuje kompleksowe usługi i profesjonalne wskazówki w zakresie doboru okularów, pomocy optycznych dla osób słabowidzących oraz dostosowaniu odpowiedniej diety wspomagającej narząd wzroku.

Województwo świętokrzyskie

I miejsce – Zakład Aktywności Zawodowej w Końskich

Powstał w 2006 r. Zatrudnia 60 pracowników, w tym 48 ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Województwo podkarpackie

I miejsce – PZN Koło Tarnobrzeg

Za całokształt pracy na rzecz niewidomych i słabowidzących w powiecie tarnobrzeskim.

II miejsce – Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej

Jest otwarte na osoby z dysfunkcją wzroku i stale poszerza swoją ofertę. W Muzeum można wypożyczyć przewodniki w brajlu i druku powiększonym, przewodniki audio, można obejrzeć dotykową makietę.

III miejsce – Koło PZN w Jarosławiu

Od ponad 60 lat działa na rzecz osób niewidomych i słabowidzących z powiatu jarosławskiego. Aktywnie promuje rehabilitację i rewalidację osób z dysfunkcją wzroku, a także inicjuje spotkania i akcje przybliżające problematykę dysfunkcji wzroku ogółowi społeczeństwa.

Województwo podlaskie

I miejsce – Muzeum Wojska w Białymstoku

W Muzeum czekają na nas ciekawe wystawy, dostępna jest audiodeskrypcja, oprowadzanie z audiodeskrypcją, projekcje filmów z audiodeskrypcją.

II miejsce – Restauracja PARADISO

Jest wyposażona w oznaczenia brajlowskie oraz sprzęt pozwalający na samodzielne wykonanie zamówienia przez osoby niewidome: brajlowskie menu oraz płynomierz.

III miejsce – Akcent ZOO w Białymstoku

W ZOO znajdują się specjalistyczne terminale multimedialne zawierające wypukłą mapę i instrukcje głosowe. Ułatwia to niewidomym i słabowidzącym zapoznanie się z atrakcjami znajdującymi się na terenie obiektu.

Województwo pomorskie

I miejsce – Melon dance – Robert Melon

Firma, dzięki której osoby niewidome rozpoczęły naukę tańca towarzyskiego praktycznie bez kosztów. Dzięki empatii i wysiłkom pana Roberta grupa taneczna robi coraz większe postępy.

II miejsce – Kolibki Adventure Park

Firma, która nie boi się proponować osobom z dysfunkcją wzroku sportów ekstremalnych, survivalowych torów przeszkód przy jednoczesnym wsparciu i dostosowaniu tych rozrywek do potrzeb osób niepełnosprawnych.

III miejsce – Holoroad

Firma, która tworzy pionierskie rozwiązania techniczne dla osób niedowidzących. Ho-loApp to aplikacja bazująca na najnowszych technologiach mobilnych, która wykorzystując szczątkowe widzenie światła użytkownika, wyświetla w czasie rzeczywistym obraz rejestrowany przez kamerę w postaci wysokokontrastowej siatki.

Województwo warmińsko-mazurskie

I miejsce – Pierogarnia Olszewscy

Pierogarnia przygotowała dla podopiecznych Fundacji Szansa dla Niewidomych warsztaty lepienia pierogów. Zajęcia były profesjonalne i dobrze przemyślane pod kątem potrzeb osób z dysfunkcją wzroku.

Województwo wielkopolskie

I miejsce – Spółdzielnia Niewidomych SINPO w Poznaniu

Powstała w 1951 roku dzięki inicjatywie kilkunastu niewidomych udziałowców. Już ponad pół wieku prowadzi rozległą działalność produkcyjną i handlową w wielu branżach.

Województwo małopolskie

I miejsce – Micros

Hurtownia części elektronicznych, posiadająca status Zakładu Pracy Chronionej. Oferuje atrakcyjne warunki zatrudnienia, wspomaga pracowników z niepełnosprawnością.

Województwo lubelskie

I miejsce – Integracyjny Klub Aktywnej Rehabilitacji i Sportu Niewidomych „Ikar”

Głównym celem klubu jest rozwijanie i organizacja powszechnej kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji, a także społeczna integracja, poprawa jakości funkcjonowania, wyrównywanie szans w dostępie do informacji, edukacji i zatrudnienia, rehabilitacja podstawowa, społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku.

Województwo dolnośląskie

I miejsce – Fundacja Katarynka

Poprzez swoją działalność umożliwia ludziom z dysfunkcją wzroku odbieranie wytworów sztuk wizualnych takich jak teatr, kino, malarstwo. Fundacja tworzy słowne opisy do filmów, bajek i spektakli.

II miejsce – Stowarzyszenie Klub Kibiców Niepełnosprawnych

Za aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych z terenu Dolnego Śląska oraz wspieranie ich samodzielności, zaradności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

III miejsce – UKS Sprint Wrocław

Podopieczni klubu zdobyli Mistrzostwo Świata w showdown, reprezentują nasz kraj w Mistrzostwach Europy w piłce nożnej niewidomych.

UCZELNIA

Województwo mazowieckie

I miejsce – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

W ramach projektu „Aktywni na Rynku Pracy” uczelnia uruchomiła stanowisko komputerowe dla studentów niewidomych, słabowidzących i niepełnosprawnych ruchowo. Osoby z dysfunkcjami mogą liczyć na pomoc pełnomocnika Rektora Uniwersytetu, który zajmuje się wszelkimi sprawami dotyczącymi warunków studiowania. Zgodnie z regulaminem pomocy materialnej (par. 31) studenci niepełnosprawni mogą ubiegać się o specjalne stypendia, a w jego uzyskaniu Uczelnia chętnie pomaga.

II miejsce – Akademia Pedagogiki Specjalnej

APS kompleksowo wspiera niewidomych studentów. Na drzwiach pomieszczeń są brajlowskie tabliczki ułatwiające znalezienie danej sali. Z zajęć z orientacji przestrzennej mogą korzystać także słuchacze studiów podyplomowych. Instruktora znajduje i opłaca uczelnia. Wykładowcy są otwarci, życzliwi i zaangażowani. Udostępniają materiały w wersji elektronicznej, testy egzaminacyjne na pendrivie, można się też umówić na indywidualne konsultacje nawet po godzinach ich pracy.

Województwo łódzkie

I miejsce – Uniwersytet Łódzki – Wydział Filozoficzno-Historyczny

Wydział, we współpracy z FSDN tworzy audiodeskrypcje do dzieł sztuki.

II miejsce – Politechnika Łódzka

Doskonałe dostosowania przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością.

Województwo opolskie

I miejsce – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie

Uczelnia w Nysie prowadzi szereg działań na rzecz studentów z niepełnosprawnościami. Władze i kadra są aktywnie zaangażowani w rozmaite kampanie służące ulepszeniom funkcjonowania niepełnosprawnych i pełnosprawnych studentów.

Województwo świętokrzyskie

I miejsce – Uniwersyteckie Centrum Wsparcia i Rehabilitacji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Centrum składa się z dwóch jednostek: biura osób niepełnosprawnych oraz punktu interwencji kryzysowej. Pracownicy centrum są otwarci na potrzeby studentów z niepełnosprawnością wzroku. W budynku Biblioteki Uniwersyteckiej znajduje się kompleksowo wyposażona pracownia tyfloinformatyczna.

Województwo podkarpackie

I miejsce – Uniwersytet Rzeszowski

Posiada aktywnie działające Biuro Osób Niepełnosprawnych. Inicjuje imprezy popularyzujące dostępność instytucji dla osób niewidomych i słabowidzących. Oferuje szeroką gamę kursów i szkoleń przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych oraz wolontariuszy.

II miejsce – Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Za otwartość względem osób niepełnosprawnych.

Województwo podlaskie

I miejsce – Uniwersytet w Białymstoku

Uczelnia wyposażona w powiększalniki elektroniczne, komputery dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku.

Województwo pomorskie

I miejsce – Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Uczelnia otwarta dla studentów z dysfunkcją wzroku. Studenci mogą skorzystać z pomocy przewodników zapewnianych ze środków Uczelni.

I miejsce – Uniwersytet Gdański

Uczelnia stara się jak najlepiej przystosować do potrzeb studentów z dysfunkcją wzroku. Jest tu jeden z największych kampusów w Trójmieście, z największą ilością udogodnień.

Województwo warmińsko-mazurskie

I miejsce – Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Organizuje wycieczki dla niepełnosprawnych, w tym osób z dysfunkcją wzroku. Oferuje stałą pomoc i wsparcie.

Województwo wielkopolskie

I miejsce – Wydział Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A Mickiewicza w Poznaniu

Za innowacyjny pomysł oznaczenia wszystkich pomieszczeń w budynku za pomocą tabliczek brajlowskich z kodem QR.

Województwo kujawsko-pomorskie

I miejsce – P. Radosław Cichański Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych

W 2014 roku wprowadził zajęcia wychowania fizycznego z goalballa. Wspólnie ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Bydgoszczy prowadzi sekcję sportową.

Województwo małopolskie

I miejsce – Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Uczelnia przyjazna dla niewidomych i niedowidzących. Posiada nie tylko makietę budynku i mapy tyflograficzne, ale i oznaczenia brajlowskie na drzwiach do sal wykładowych.

Województwo dolnośląskie

I miejsce – Politechnika Wrocławska

To uczelnia otwarta dla inwalidów wzroku, zarówno jeśli chodzi o sprzęt specjalistyczny, jak i oprogramowanie. Posiada specjalistyczne Laboratorium Tyfloinformatyczne.

II miejsce – Dolnośląska Szkoła Wyższa

Uczelnia o szerokiej gamie kierunków, dostosowana do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących. Zapewnia asystentów, sprzęt do pomocy optycznej oraz kadrę wspierającą edukację osób z dysfunkcją wzroku.

III miejsce – Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu

Organizuje konferencje dla osób niepełnosprawnych, a także szkolenia dla dydaktyków z zakresu etyki w kontaktach z osobą niepełnosprawną.

PLACÓWKA KULTURY

Województwo łódzkie

I miejsce – Centrum Kultury Młodych

Za wkład w krzewienie działalności kulturalnej na terenie województwa.

Województwo opolskie

I miejsce – Galeria Sztuki Współczesnej

Miejsce niezwykle przyjazne i otwarte dla osób z niepełnosprawnościami. Życzliwi pracownicy są zawsze gotowi pomóc.

Województwo lubuskie

I miejsce – Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze – Ochli

Muzeum jest otwarte na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Osoby niewidome i słabowidzące mogą korzystać z ekspozycji muzealnych w sposób interaktywny dzięki możliwości zwiedzania obiektów z audioprzewodnikiem.

Województwo świętokrzyskie

I miejsce – Muzeum Narodowe w Kielcach

Instytucja, która jest otwarta na potrzeby niepełnosprawnych. Pracownicy Muzeum podejmują liczne działania mające na celu upowszechnianie muzealnictwa wśród niewidomych i niedowidzących.

II miejsce – Wojewódzki Dom Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach

Jest to placówka kultury otwarta na potrzeby osób z różnymi niepełnosprawnościami. Jej pracownicy, na czele z dyrektorem – p. Jarosławem Machnickim, bardzo chętnie włączają się w działania promujące przełamywanie barier w postrzeganiu osób z dysfunkcjami wzroku.

Województwo podkarpackie

I miejsce – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie

Dostosowała swoje filie pod kątem osób słabowidzących i niewidomych, dzięki czemu zwiększyła się oferta kulturalna dla osób z dysfunkcją wzroku.

II miejsce – Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnobrzegu

Za działania na rzecz osób niepełnosprawnych wzrokowo.

Województwo podlaskie

I miejsce – Galeria Arsenał

Prowadzi warsztaty dla osób z dysfunkcją wzroku, organizuje wystawy z audiodeskrypcją.

Województwo pomorskie

I miejsce – Gdański Archipelag Kultury

Oddziały Archipelagu Kultury w Trójmieście to miejsca otwarte i chętne do współpracy z osobami niewidomymi. Zajęcia prowadzone na ich terenie w razie potrzeby są dostosowywane lub tworzone na potrzeby specjalnej grupy.

Województwo warmińsko-mazurskie

I miejsce – Muzoteka Oddział Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie

Dostosowana do potrzeb czytelników z dysfunkcjami wzroku. Organizowane są warsztaty dla słabowidzących i niewidomych o różnej tematyce.

II miejsce – Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie

Instytucja otwarta na potrzeby osób z dysfunkcjami wzroku. Teatr dokonał zakupu słuchawek, dzięki którym osoby niewidome i słabowidzące mogą uczestniczyć w pokazach spektakli z audiodeskrypcją.

Województwo wielkopolskie

I miejsce – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Antoniego Małeckiego w Obornikach Wlkp.

Biblioteka od 2009 roku, we współpracy z Biblioteką Centralną Polskiego Związku Niewidomych w Warszawie, prowadzi dział książki mówionej. Dzięki temu osoby niewidome, ludzie z innymi niepełnosprawnościami oraz seniorzy mogą regularnie czytać książki. Biblioteka oferuje m.in. interesujący zbiór polskiej i światowej literatury, obejmujący około 6 tysięcy tytułów.

II miejsce – Brama Poznania, Centrum Interpretacji Dziedzictwa

Prowadzi zajęcia edukacyjne pomagające w nauce orientacji przestrzennej. Oferuje niewidomym i słabowidzącym zwiedzanie wystawy o dziejach Ostrowa Tumskiego oraz historii wyspy katedralnej z wykorzystaniem interaktywnych nośników. Placówka wdraża udogodnienia: ścieżki sensoryczne, plany tyflograficzne i inne. Tyflografiki z planami budynku opiekunowie mogą otrzymać wcześniej, aby zapewnić niewidomym i słabowidzącym komfort zwiedzania.

Województwo kujawsko-pomorskie

I miejsce – Fundacja Światłownia – Kultura Bez Barrier

Kawiarnia artystyczna z muzyką, jakiej rzadko można posłuchać w mediach. Kaczmar-ski, Gintrowski, Grechuta, Niemen. Dewiza przedsięwzięcia: „Otwarta przestrzeń, otwarte umysły, otwarte serca”. Poprzez muzykę (koncerty, spotkania z poezją) integruje ze sobą środowisko osób niewidomych, wnikając przy tym w kręgi pełnosprawnego społeczeństwa.

Województwo małopolskie

I miejsce – Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „Cricoteka”

Ośrodek jest wzorowym przykładem na to, że otwartość i wrażliwość jego pracowników są najmocniejszą kartą w dążeniu ku dostępności.

Województwo dolnośląskie

I miejsce – Centrum Kultury Wrocław Zachód

Za propagowanie twórczości osób niepełnosprawnych, m.in. niewidomych i słabowidzących.

II miejsce – Kino Nowe Horyzonty

Umożliwia osobom niewidomym i słabowidzącym obcowanie ze sztuką filmową. Raz w miesiącu jest organizowany pokaz filmu z audiodeskrypcją.

Etap ogólnopolski

(Informacje o wybranych IDOLACH można znaleźć na liście zwycięzców etapu regionalnego powyżej.)

IDOL ŚRODOWISKA

- I. Sebastian Michailidis
- II. Krzysztof Galas
- III. Monika Jurczyk

MEDIA

- I. Karolina Kasprzak, miesięcznik „Filantrop Naszych Czasów”
- II. RADIO i
- III. Radio Gdańsk

URZĄD OTWARTY DLA NIEWIDOMYCH

- I. Urząd Miasta i Gminy w Kórniku
- II. Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie
- III. Centrum Aktywności Społecznej w Białymstoku

UCZELNIA

- I. Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie
- II. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- III. Uniwersytet Rzeszowski

PLACÓWKA OŚWIATOWA

- I. Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi w Szczecinie
- II. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 w Bydgoszczy
- III. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Słabowidzących nr 8 w Warszawie

PLACÓWKA KULTURY

- I. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Antoniego Małeckiego w Obornikach Wlkp.
- II. Fundacja Światłownia – Kultura Bez Barrier
- III. Brama Poznania, Centrum Interpretacji Dziedzictwa

FIRMA/INSTYTUCJA

- I. Kołobajki
- II. Integracyjny Klub Aktywnej Rehabilitacji i Sportu Niewidomych „Ikar”
- III. Fundacja Promocja Zdrowia

IDOLE SPECJALNI

Elżbieta Rafalska

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w swoich działaniach zajmuje się wsparciem i ochroną rodziny, seniorów oraz pomocą społeczną. W ostatnim czasie Pani Minister jest zaangażowana w prace nad wdrożeniem projektu rządowego „Dostępność Plus”, który ma wesprzeć m.in. osoby niewidome i słabowidzące na wielu płaszczyznach.

Nurit Neustadt-Noy

Specjalistka w dziedzinie rehabilitacji osób niewidomych. Jest autorką wielu publikacji na ten temat; reprezentuje organizację Consultation and Rehabilitation Services. Zasiada w Komitecie Wykonawczym międzynarodowej konferencji International Mobility Conference, która w 2022 roku odbędzie się w Polsce.

Profesor Marzenna Zaorska

Członek zespołu ds. opracowania modelu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, tyflopédagog, autorka publikacji na temat osób z niepełnosprawnościami.

Jan Bloem

Menedżer sprzedaży w firmie VISPERO, osoba słabowidząca, chętnie pomaga w przystosowywaniu produktów firmy dla polskich klientów i jest otwarty na sugestie co do ich ulepszenia.

Martyna Wojciechowska

Podróżniczka, dziennikarka, pisarka biorąca udział w akcjach charytatywnych i ważnych społecznie, honorowa ambasadorka WWF Polska.

Joanna Jabłczyńska

Prawnik, aktorka, uczestniczka wielu programów rozrywkowych, w swojej karierze znajduje miejsce na działalność charytatywną.

Dr hab. Aneta Pawłowska

Prodziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego. Od 2013 r. prowadzi badania nad audiodeskrypcją dzieł sztuki. Jest współautorką książki „Audiodeskrypcja dzieł sztuki – metody, problemy, przykłady”.

IDOLE STULECIA

Matka Elżbieta Róża Czacka

Niewidoma założycielka Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach. Urodzona 22 października 1876 roku w Białej Cerkwi (obecnie Ukraina), była szóstym z siedmiorga dzieci Zofii z domu Ledóchowskiej i Feliksa Czackiego. Straciła wzrok w wieku 22 lat. Podobno od najmłodszych lat miała problem ze wzrokiem, jednak bezpośrednio do jego utraty przyczynił się upadek z konia. Po wielu podróżach, które odbyła już jako osoba niewidoma i podjęciu wielu nauk, jak również zobaczeniu jak niewidomi żyją na świecie, wróciła do Polski, gdzie postanowiła skupić się na wychowaniu i nauce niewidomych dzieci. Podczas I wojny światowej Róża Czacka przyjęła święcenia, a w 1918 r. przyjechała do Warszawy już jako siostra Elżbieta. Powołała Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża, a po kilku latach w 1922 r. w Laskach rozpoczęła budowę ośrodka dla osób niewidomych.

Henryk Ruszczyc

Twórca rehabilitacji zawodowej inwalidów w Polsce, nauczyciel i wychowawca w Ośrodku Szkolno – Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych imienia Róży Czackiej w Laskach oraz organizator spółdzielni dla niewidomych.

Czesław Niemen

Polski kompozytor, multiinstrumentalista, piosenkarz rockowy i autor tekstów piosenek. Jeden z najważniejszych i najwybitniejszych twórców muzyki w Polsce.

Elżbieta i Krzysztof Pendereccy

Działaczka kulturalna i wybitny polski kompozytor, twórcy wielu międzynarodowych festiwali muzycznych, promują muzykę klasyczną w Polsce.

Adam Małysz

Czterokrotny medalista olimpijski i mistrz świata w skokach narciarskich, jeden z najlepszych sportowców początku XXI wieku.

Włodzimierz Lubański

Były reprezentant Polski w piłce nożnej jako środkowy napastnik, olimpijczyk, trener, zdobywca drugiej pozycji spośród najsukuteczniejszych strzelców w historii narodowej kadry.

Krzysztof Zanussi

Jeden z najwybitniejszych reżyserów polskiego kina. Jego filmy odznaczają się niezwyczajną oryginalnością, są przepięknie głęboką refleksją i trafną obserwacją świata.

Jerzy Szczygieł

Niewidomy pisarz, autor powieści i scenariuszy filmowych, redaktor naczelny czasopism dla niewidomych „Nasz świat” oraz „Niewidomy Spółdzielca”.

Michał Kaziów

Niewidomy pisarz i dziennikarz, który w swojej twórczości zajmował się problematyką osób niewidomych i poszkodowanych przez los, współpracownik Polskiego Radia w Zielonej Górze, działacz społeczny Polskiego Związku Niewidomych.

Zofia Sękowska

Profesor, tyflopédagog, wykładowca na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, autorka licznych prac naukowych poświęconych problematyce niewidomych i niedowidzących.

Modest Sękowski

Wybitny działacz społeczny, twórca i prezes Lubelskiej Spółdzielni Niewidomych, przewodniczący Zarządu Okręgu PZN w Lublinie.

Dodatek I

Program spotkania

Dzień pierwszy – sobota 13 października

Część I: Część oficjalna - Centrum Nauki Kopernik

14:30 Przygotowanie do otwarcia Konferencji (zaproszenie, komunikaty, ogłoszenia)

15:00 Uroczyste otwarcie Konferencji

15:05 Ogłoszenie wyników konkursu „IDOL 2018”

15:30 Wystąpienia gości specjalnych

15:45 Wybitni polscy niewidomi i ich praca dla Niepodległej Rzeczypospolitej w ramach konkursu Fundacji Szansa dla Niewidomych „Jestem lepszy od...”

Część II: Sesja merytoryczna - Centrum Nauki Kopernik

16:00 Dostępność otoczenia dla niewidomych i słabowidzących – Maciej Kłopotowski

16:15 Virtual Warsaw – miasto przyjazne dla niewidomych – Tomasz Pactwa

16:30 Polskie rozwiązania technologiczne i metodologiczne niwelujące skutki niepełnosprawności wzroku – Henryk Rzepka i Maciej Motyka

16:50 Prezentacje nowoczesnej technologii niwelującej skutki inwalidztwa wzroku oraz działalności organizacji i instytucji pracujących na rzecz niewidomych i słabowidzących

16:50 Izrael

17:00 Kenia

17:10 Ambutech

17:20 View Plus

17:30 Optelec

17:40 Rehan Electronics

17:50 Koncert wokalisty Kamila Czeszela

Część III: Imprezy towarzyszące Konferencji - Centrum Nauki Kopernik i jego otoczenie

16:00 – 20:00 Wystawa: „Świat dotyku, dźwięku i magnigrafiki”

16:00 – 20:00 Wystawa nowoczesnych technologii

12:00 – 19:00 Piknik integracyjny na Bulwarach Wiślanych

Dzień drugi – niedziela 14 października

Część IV: Spotkanie w Laskach pod Warszawą

09:00 Wyjazd autokarami pierwszej grupy

10:30 Wyjazd autokarami drugiej grupy

11:00 Msza święta w intencji niewidomych, słabowidzących i ich bliskich pod przewodnictwem ks. Infuata dr Jana Sikorskiego oraz krajowego duszpasterza niewidomych ks. Prałata dr Andrzeja Gałki

12:00 Zwiedzanie ośrodka, atrakcje technologiczne, zręcznościowe, sprawnościowe i kulturalne

14:00 Obiad

17:00 Powrót do Warszawy

18:00 Koncert Szymona Wydry wraz z zespołem na Bulwarach Wiślanych

12:00 – 19:00 Piknik integracyjny na Bulwarach Wiślanych

Dzień trzeci – poniedziałek 15 października

Część V: Spotkanie pod parlamentem na ulicy Wiejskiej 4/6/8

9:30 Manifestacja środowiska niewidomych, słabowidzących i ich bliskich ph.: „My niewidzimy nic, a Wy – czy widzicie nas?”

Część VI: Panele dyskusyjne - CNK

11:00 Świat otwarty dla niewidomych - podsumowanie wydarzeń konferencyjnych weekendu; wystąpienia gości z zagranicy: RNIB, Inside Vision

Sala A

- 11:45** Dostępność Plus – konkretne szanse czy złudne nadzieje dla niewidomych i słabowidzących w Polsce?
- 12:40** Dostępność przestrzeni miasta i usług miejskich dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku
- 13:30** Standard WCAG 2.1 – dostosowanie stron internetowych oraz aplikacji mobilnych dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku
- 14:20** Media w służbie wyrównywania życiowych szans osób z dysfunkcją wzroku

Sala B

- 11:45** Komputery w naszych dłoniach – smartfony, tablety, smartwatche
- 12:40** Systemy nawigacyjne i udźwiękowanie otoczenia (terminale, smartfony, beacons) – czy umożliwiają samodzielne, bezwzrokowe poruszanie się?
- 13:30** Czy nowe technologie tworzą miejsca pracy dla osób niewidomych?
- 14:20** Dostępność przestrzeni i usług dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku – warsztaty

Sala C

- 11:45** Pismo Braille'a w unowocześnionej formie
- 12:40** Audiodeskrypcja tańca
- 13:30** Audiodeskrypcja otoczenia i audiodeskrypcja dzieł sztuki
- 14:20** Świat oglądany tyflograficznie i magnigraficznie

Sala D

- 11:45** Indywidualne podejście do możliwości i potrzeb każdego niepełnosprawnego
- 12:40** Edukacja z prawdziwego zdarzenia - integracja segregacyjna czy segregacja integracyjna?
- 13:30** Nasze środowisko – sytuacja organizacji, instytucji i firm, zatrudnienie na otwartym rynku pracy
- 14:20** Sport i turystyka
- 18:00** Zakończenie Spotkania

Część VII: Imprezy towarzyszące Konferencji - CNK

11:00 - 18:00 Wystawa: „Świat dotyku, dźwięku i magnigrafiki”

11:00 - 18:00 Wystawa nowoczesnych technologii

15:00 IDOL w kategoriach: FIRMA I PRODUKT ROKU

REHA FOR THE BLIND IN POLAND 2019

(21-24.10.2019)

ZAPROSZENIE

XVII edycja Konferencji odbędzie się w dniach 21-24 października 2019 roku. Po raz kolejny zorganizujemy spotkanie niewidomych, niedowidzących, ich bliskich, naukowców, rehabilitantów, gości z kraju i z zagranicy – większe niż wszystkie dotychczasowe. Są ku temu dogodne okoliczności i powody:

- coraz więcej osób i instytucji chce wziąć udział w tym wielowątkowym wydarzeniu,
- w roku 2019 przypada 20. rocznica zainicjowania tych spotkań.

Po raz pierwszy spotkaliśmy się bowiem w roku 1999. Od tego czasu dużo się zmieniło. Żyjemy w „innym świecie”. Niewidomi i słabowidzący powszechnie korzystają z dobrodziejstw nowoczesnej technologii. Zmieniło się życie ludzi z dysfunkcją wzroku w ogromnej większości krajów. Gdy chodzi o Polskę, niemal każdy dysponuje w domu, szkole i w pracy mówiącymi urządzeniami, przede wszystkim komputerami. Wielu z nas używa brajlowskich monitorów, drukarek i notatników. Coraz częściej do tych urządzeń mówimy, a one wykonują polecenia. W taki oto sposób realizuje się idea dostępu do informacji dla każdego obywatela. W naszym otoczeniu pojawiają się ścieżki naprowadzające, wypukłe plany i mapy, odlewy przedstawiające zabytki i dzieła sztuki, multimedialne terminale informacyjne. Niemal wszyscy dysponujemy mówiącymi smartfonami, systemami nawigacyjnymi, udźwiękowionymi bazami danych itd.

W promocji tych rozwiązań Konferencja REHA FOR THE BLIND IN POLAND miała i ma ogromne znaczenie. Pragniemy to kontynuować. Zapraszamy więc do przyjazdu do Warszawy, udziału w sesjach merytorycznych, panelach dyskusyjnych, wystawie technologicznej i instytucjonalnej oraz rozlicznych dodatkowych atrakcjach.

Plan spotkania w skrócie

21 października (poniedziałek) – inauguracja spotkania o godzinie 14.00 w Centrum Nauki Kopernik. W tym miejscu odbędzie się również pierwsza sesja z udziałem około tysiąca osób oraz ww. wystawa.

22 października (wtorek) – na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbędzie się sesja naukowa dotycząca nowoczesnej edukacji i okulistyki. Będzie jej towarzyszyła specjalna wystawa prezentująca rozwiązania umożliwiające realizację rehabilitacyjnych i integracyjnych celów. Będzie kontynuowana wystawa i panele dyskusyjne dotyczące technologii w Centrum Nauki Kopernik.

23 października (środa) – na UKSW odbędą się rozliczne panele dyskusyjne i warsztaty szkoleniowe. Będą kontynuowane wystawy zarówno na UKSW jak i w CNK.

24 października (czwartek) – uczestnicy Konferencji wezmą udział w szkoleniach rehabilitacyjnych dotyczących kształcenia orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się z wykorzystaniem nowoczesnej technologii informacyjnej. Zweryfikują również nowe propozycje audiodeskrypcji obiektów i dzieł sztuki.

Serdecznie zapraszamy zarówno uczestników biorących udział w charakterze beneficjentów, jak i naukowców, rehabilitantów i technologów w charakterze współtwórców poszczególnych elementów tej Konferencji.

Spis treści

Idea Wielkiego Spotkania Niewidomych, Słabowidzących i Ich Bliskich	4
Regionalne spotkania niewidomych w ramach Konferencji REHA	6
„My nie widzimy nic, a Wy – czy widzicie nas?”	6
Wizyta w Ośrodku w Laskach	10
O Fundacji i naszej misji	11
Współorganizatorzy Konferencji	13
Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach	13
Biuro Pomocy i Projektów Społecznych Miasta Stołecznego Warszawy	13
Marszałek Województwa Mazowieckiego i Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	13
Centrum Nauki Kopernik	14
Koncert Szymona Wydry	16
Kamil Czeszel	16
Wystąpienia gości specjalnych	17
Wystąpienia gości zagranicznych	17
Panele dyskusyjne	18
Abstrakty referatów wygłoszonych podczas sesji merytorycznej oraz paneli dyskusyjnych z trzeciego dnia Konferencji	20
Dostępność otoczenia dla niewidomych i słabowidzących	20
Virtual Warsaw – miasto przyjazne dla niewidomych	21
Polskie rozwiązania technologiczne i metodologiczne niwelujące skutki niepełnosprawności wzroku	22
Czy nowe technologie tworzą miejsca pracy dla osób niewidomych	25
Dostępność przestrzeni i usług dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku	26
Pismo Braille’a w nowoczesnej formie	26
Audiodeskrypcja tańca	28
Systemy nawigacyjne i udźwiękowanie otoczenia Terminale, smartfony, beacony umożliwiające samodzielne, bezwzrokowe poruszanie się	28

Dostępność Plus – konkretne szanse czy złudne nadzieje dla niewidomych i słabowidzących	30
Dostępność przestrzeni miasta i usług miejskich dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku	30
Komputery w naszych dłoniach – Smartfony, tablety, smartwatche	31
Indywidualne podejście do możliwości i potrzeb każdego obywatela	32
Edukacja z prawdziwego zdarzenia – integracja segregacyjna czy segregacja integracyjna?	35
Standard WCAG 2.1 – dostosowanie stron internetowych oraz aplikacji mobilnych dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku	36
Świat oglądany tyflograficznie i magnigraficznie	38
Audiodeskrypcja otoczenia i audiodeskrypcja dzieł sztuki	39
Nasze środowisko – sytuacja organizacji, instytucji i firm, zatrudnienie na otwartym rynku pracy	39
Sport i turystyka	41
Media w służbie wyrównywania życiowych szans osób z dysfunkcją wzroku	41
Uczestnicy wystawy REHA	42
Producenci i sprzedawcy	42
Przedstawiciele organizacji niewidomych z zagranicy	43
Instytucje i organizacje	43
Informacje o wystawcach	44
Uczestnicy wystawy technologicznej REHA	44
Delegacje zagraniczne obecne na REHA	47
Instytucje obecne na wystawie REHA	49
Nasi IDOLE	52
Wyniki konkursu IDOL	53
Etap wojewódzki	53
Etap ogólnopolski	77
Dodatek I - Program spotkania	81
REHA FOR THE BLIND IN POLAND 2019 - ZAPROSZENIE	84

**Daj szansę niewidomym!
Twój 1% pozwoli pokazać im to,
czego nie mogą zobaczyć**

Pekao SA VI O/ W-wa

nr konta: 2212401082111000005141795

KRS: 000026001

Siedziba: ul. Chlubna 88, 03-051 Warszawa

tel.: +48 22 51 010 99

szansa@szansadlaniewidomych.org

www.szansadlaniewidomych.org

